

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних відносин і права
Кафедра іншомовної освіти і міжнародної комунікації

ДИПЛОМНА РОБОТА
Магістр

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність 014.02 Середня освіта (Мова та література (англійська))

на тему: **Формування англомовної граматичної компетентності
учнів 10-х класів з використанням онлайн-платформ**

ДРСОА.021196.01.14

Виконала: студентка 2-го курсу
група СОАм-21-1

А. Ю. Кметь

Керівник
канд. пед. наук, доц.

О. В. Орловська

До захисту допускаю:
Зав. кафедри іншомовної освіти і
міжкультурної комунікації
д-р пед. наук, проф.

_____ 2022 р.

Н. М. Бідюк

АНОТАЦІЯ

Кметь А. Ю. Формування англомовної граматичної компетентності учнів 10-х класів з використанням онлайн-платформ. – Дипломна робота магістра.

Дипломна робота магістра на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська)). – Хмельницький національний університет, факультет міжнародних відносин і права, кафедра англомовної освіти і міжкультурної комунікації, наук. кер.: канд. пед. наук, доц. Орловська О. В. – Хмельницький, 2022.

Загальний обсяг роботи становить 84 сторінки, із них 71 – основного тексту. Робота містить 2 додатки та 73 джерел посилань.

Ключові слова: компетентність, англомовна граматична компетентність, онлайн-платформа.

Дипломна робота магістра присвячена дослідженню формування англомовної граматичної компетентності із використанням онлайн-платформ в учнів 10-х класів.

У роботі досліджено поняття англомовної граматичної компетентності. Надано психолого-педагогічну характеристику учнів 10-х класів. Висвітлено форми та методи формування англомовної граматичної компетентності учнів 10-х класів на уроках англійської мови. Проаналізовано сучасні онлайн-платформи як інноваційний засіб формування англомовної граматичної компетентності учнів 10-х класів. Виділено основні переваги та недоліки використання онлайн-платформ. Ефективність використання онлайн-платформ при формуванні англомовної компетентності в учнів 10-х класів була підтверджена експериментальним шляхом.

Підпис автора

Дата подання роботи до захисту

SUMMARY

Kmet A. Y. Developing the 10th Grade Students' Grammatical Competence in English by Using Online Platforms. - Master's thesis.

Thesis for acquiring Master's degree in specialty 014.02 Secondary education (Language and Literature (English)). – Khmelnytskyi National University, Faculty of International Relations and Law, Department of Foreign Language Education and Intercultural Communication, scientific supervisor: Doctor of Philosophy (Pedagogics), Assoc. Professor Orlovska O. V. – Khmelnytskyi, 2022.

The paper consists of 84 pages, the main text comprising 71 pages. The work contains 2 appendices and 73 cited sources.

Keywords: competence, English grammatical competence, online platform.

The master's thesis is aimed to the study of the formation of English grammatical competence using online platforms in 10th grade students.

The paper examines the concept of English grammatical competence. The psychological and pedagogical characteristics of 10th grade students are provided. Forms and methods of formation of English grammatical competence of 10th grade students in English lessons are highlighted. Modern online platforms are analyzed as an innovative means of forming the English grammatical competence of 10th grade students. The main advantages and disadvantages of using online platforms are highlighted. The effectiveness of using online platforms in the formation of English language competence in 10th grade students was confirmed experimentally.

Author's signature

The date of the work submission to defence

ЗМІСТ

	С.
Вступ.....	6
1 Теоретичні засади формування англомовної граматичної компетентності в учнів 10-х класів	9
1.1 Психолого-педагогічна характеристика учнів 10-х класів	9
1.2 Поняття англомовної граматичної компетентності.....	14
1.3 Форми та методи формування англомовної граматичної компетентності учнів 10-х класів на уроках англійської.....	17
1.4 Онлайн-платформа як інноваційний засіб формування англомовної граматичної компетентності учнів 10-х класів, її переваги та недоліки	25
2 Дослідна робота з формування англомовної граматичної компетентності із використанням онлайн-платформ в учнів 10-х класів.....	39
2.1 Діагностика англомовної граматичної компетентності учнів 10-х класів.....	39
2.2 Система вправ для формування англомовної граматичної компетентності	43
2.3 Експериментальне дослідження використання онлайн-платформ при формуванні англомовної компетентності в учнів 10-х класів.....	56
Висновки	69
Перелік джерел посилань	72
Додаток А Завдання для доекспериментального зрізу знань	80
Додаток Б Завдання для післяекспериментального зрізу знань.....	82

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі розвитку суспільства, основною функцією закладу освіти – є дослідження та врахування особливостей учнів та організація такого навчально-виховного процесу, який би сприяв всебічному розвитку особистості. Модернізація англomовної освіти, вимагає організацію ефективного навчання з використанням різноманітних методів і засобів навчання, інноваційних освітніх технологій.

Інноваційні освітні технології – це методи навчання, що передбачають нові способи взаємодії, певне нововведення у практичній діяльності в процесі засвоєння навчального матеріалу. Такими є: метод проекту, ІКТ, онлайн-платформи. Використання онлайн-платформ при формуванні англomовної граматичної компетентності стимулює інтереси учнів та розвиває бажання вчитися.

Прагнучи досягти цілей навчання, дбаючи про те, щоб учасники успішно інтегрували нові знання з наявними, педагог використовуючи онлайн-платформи, спрямовує комунікативні сигнали учнів по візуальному каналу сприйняття (слайди, малюнки, відеофрагменти), та по аудіальному (музичний фон, сигнали таймера), та з кінестетичного (моделювання ситуацій, діяльні вправи тощо). Різноманітність сучасних онлайн-платформ для формування англomовної граматичної компетентності, допомагає цілісному сприйняттю учасниками інформації та кращому її засвоєнню.

Багато вітчизняних та зарубіжних вчених, присвячували свої праці вивченню формування англomовної компетентності з використанням онлайн-платформ в учнів. Різноманітні аспекти даної проблематики відображені в працях: Г. Апалат, О. Загородньої, О. Зарівни, Н. Карпенко, А. Колісніченко, І. Мірошик, Т. Олійник, Л. Орловської, Я. Саволайнен, Н. Скляренко, М. Шемуди та інших вчених.

Потреба в впровадженні онлайн-платформ в навчальний процес, ставить перед педагогічною наукою завдання нового підходу до методологічних основ і

теоретичних положень, на яких базуються ідеї процесу навчання. Проблема формування англомовної компетентності з використанням онлайн-платформ в учнів 10 класів залишається малодослідженою.

Отож, така актуальність зумовила вибір теми дипломної роботи: «Формування англомовної граматичної компетентності учнів 10-х класів з використанням онлайн-платформ».

Об'єкт дослідження – процес формування англомовної граматичної компетентності в учнів 10-х класів.

Предмет дослідження – застосування онлайн-платформ при формуванні англомовної граматичної компетентності в учнів 10-х класів.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити застосування онлайн-платформ при формуванні англомовної граматичної компетентності в учнів 10-х класів.

Відповідно до мети ми визначили наступні завдання дослідження:

1. Дослідити психолого-педагогічну характеристику учнів 10-х класів
2. Визначити поняття англомовної граматичної компетентності особливості та труднощі її формування в учнів 10-х класів.
3. Охарактеризувати та проаналізувати онлайн-платформу як інноваційний засіб формування англомовної граматичної компетентності учнів 10-х класів.
4. Розробити систему вправ та провести експериментальне дослідження на основі онлайн-платформ для формування англомовної граматичної компетентності в учнів 10-х класів.

У процесі дослідження визначених завдань ми використовували наступні методи дослідження:

теоретичні: аналіз психолого-педагогічної, лінгвістичної складової з застосування онлайн-платформ при формуванні англомовної граматичної компетентності в учнів 10-х класів; порівняння та узагальнення теоретичних даних, систематизація матеріалу.

емпіричні: експериментальне дослідження.

статистичні: математична обробка отриманих даних.

Практичне значення одержаних результатів полягає в детальному та системному дослідженні питань пов'язаних з поставленою тематикою в даній роботі, а також має узагальнюючий характер і містить власні висновки і рекомендації з предмету дослідження.

Також дана робота може бути використана при підготовці до практичних, семінарських та лекційних занять.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були представлені на студентській конференції, XI Міжнародному науково-методологічному Інтернет-семінарі «Розвиток порівняльної професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів» та Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі».

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновку, списку джерел посилання (73 найменування, з них 18 – іноземною мовою) та двох додатків на п'яти сторінках. У роботі містяться 16 таблиць та 16 рисунків. Повний обсяг тексту складає 84 сторінки, з них 71 сторінка основного змісту.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ 10-Х КЛАСІВ

1.1 Психолого-педагогічна характеристика учнів 10-х класів

Психолого-педагогічна характеристика є аналітичним продуктом діяльності педагога в процесі спостереження за учнями у різних сферах їх життя – навчанні, спілкуванні, соціальній поведінці.

Як зазначає І. Булах: «Умови гуманізації освіти сприяли тому, що психолого-педагогічна наука здійснює інтенсивний пошук нових шляхів якісного вдосконалення розвитку і виховання підрастаючої особистості» [29, с. 8].

Психолого-педагогічна характеристика учнів складається з різними цілями, її зміст може постійно змінюватися. Характеристика може мати поточний характер, наприклад коли вона складається після одного навчального року навчання учня в школі.

Упорядкуванню характеристики передуює важливий період – спостереження за учнями і їх пізнавальної діяльності, особистісних якостей, індивідуально-психологічних особливостей. Крім цього, вивчається характер засвоєння знань з предметів, причини труднощів у засвоєнні знань, особливості ставлення учня до різних предметів, особливості індивідуального підходу під час навчального процесу.

За цей розділ відповідальним є класний керівник, проте для найбільш об'єктивної та повної характеристики є бажаною участь інших фахівців, які працюють безпосередньо з учнями: вчителів-предметників, педагога-психолога, соціального педагога.

Участь вчителів-предметників у складанні психолого-педагогічної характеристики дозволяє розкрити особливості пізнавальної діяльності учнів. Класний керівник проводить вивчення учнів із боку їх особистісних якостей, поведінки, відносин у колективі. Разом з тим класний керівник збирає матеріал щодо учнів, фіксує труднощі, що зустрічаються в процесі навчання.

Значна роль у складанні психолого-педагогічної характеристики приділяється психологу та соціальному педагогу. Психолог у характеристиці відбиває результати діагностик учня, дає опис емоційно-вольової сфери учня. Соціальний педагог визначає умови, у яких виховується здобувач освіти, розкриває особливості поведінки учня. Таким чином, у збиранні матеріалу для психолого-педагогічної характеристики беруть участь усі фахівці школи.

Психологічна підготовка учня є складноорганізованим процесом і вимагає застосування методів дослідження і впливу такої підготовки на навчання. Загальні прояви рис особистості учнів обумовлюють досягнення в навчанні. До числа таких рис слід віднести: сензитивність, емоційну стійкість, активність в подоланні перешкод.

При формуванні англomовної граматичної компетентності, велику роль відіграє мислення учнів. Мислення – це найскладніший пізнавальний процес, це опосередковане та узагальнене відображення дійсності, що здійснюється за допомогою слів. Необхідно відзначити ступінь розвитку таких ознак мислення, як узагальненість та цілеспрямованість, визначити обсяг запасу понять школяра, а також наскільки правильно і повно він відображає у поняттях суттєві загальні ознаки тих чи інших речей чи явищ.

План психолого-педагогічної характеристики учнів складається з наступних пунктів:

- загальні відомості про учнів;
- успішність учнів;
- особливості уваги та пізнавальної діяльності;
- особистість та поведінка;
- моральні риси учня;
- ставлення до праці та навчання: позитивне, індиферентне, негативне.
- зацікавленість, працьовитість, ставлення до вчителів школи.

Як висновок психолого-педагогічної характеристики необхідно відобразити загальну думку про учнів, зробити висновки про основні риси особистості, на які можна покластися в подальшій роботі з ними.

Підлітковий вік у вітчизняній психологічній науці розглядається як межа між дитинством та дорослістю, яка пов'язана з участю людини у суспільному житті та діяльності. Кордони підліткового віку – це 11-17 років, тобто майже повністю збігаються з періодом здобуття середньої освіти у школі. У старшому підлітковому віці (15-17 років) як провідна діяльність виступає навчально-професійна діяльність, завдяки якій у підлітків формуються пізнавальні переваги, життєві плани і формуються моральні ідеали.

Розглянемо більш детально психолого-педагогічні особливості учнів 10-х класів у Таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Психолого-педагогічна характеристика учнів 10-х класів

Розвиток мислення	Інтенсивний розвиток абстрактного мислення, зміни співвідношення між абстрактним мисленням та конкретно-образним на користь абстрактного мислення; розвиток здатності до управління процесами уваги, а також пам'яті, формування здатності до вивчення проблеми, що виділяється, досягнення піку в інтелектуальному розвитку.
Розвиток емоційної сфери	Підвищення рівня тривожності здобувачів освіти, зростання рівня емоційної чутливості, дисгармонія, підліткова сенситивність, зайвий рівень критичності, підвищений рівень самовпевненості щодо інших людей – однолітків та дорослих; мінливість настрою з різкими переходами з одного стану на інший; підвищений рівень збудливості.

Продовження таблиці 1.1

Розвиток особистості	Активний розвиток самосвідомості, самооцінки, формування почуття дорослості; причинами якої виступає невідповідність швидких темпів фізичного та розумового розвитку рівню соціальної зрілості у підлітків, наслідком чого можна розглядати прагнення незалежності, самостійності; зміна в системі Я-концепції особистості підлітка; розвиток моральної свідомості, уявлень, переконань, системи оціночних суджень; формування моральних ідеалів; розвиток вольових якостей особистості; сенситивність до спілкування, самоствердження; дискретність у сприйнятті часу.
----------------------	---

Складено автором на основі джерел [5; 18; 22; 29; 35].

Експериментальні дослідження вчених та аналіз наукової літератури свідчить про те, що навчання іноземної мови учнів значною мірою залежить від вікових особливостей психічного розвитку [29; 35].

Граматичні можливості учнів 10-х класів пов'язані з розпізнаванням різних елементів мови та членів речень, уловлюванням етимологічної структури англomовних слів та їх морфологічних особливостей, здатністю змінювати слова та структуру фрази згідно з правилами граматики та ін. Якщо освітнім закладом дотримуються урахування закономірностей розвитку психічної діяльності, то учні справляються з вимогами, які до них пред'являються.

Сприйняття у даному віці проявляється, переважно, у своїй довільній формі – у вигляді спостереження, цілком підкоряючись завданням навчальної діяльності. Мисленнева діяльність учнів 10-х класів характеризується високим рівнем узагальнення та абстрагування, вмінням аргументувати, доводити

істинність чи помилковість окремих положень, пов'язувати в систему. Розумова діяльність учнів виконує особистісну функцію.

Особливості пам'яті та уваги у цьому віці пов'язані із загальною тенденцією до цілеспрямованості, довільності та саморегуляції всієї психічної діяльності. Істотною особливістю є велика вибірковість та диференційованість як уваги, так і пам'яті, їхня обумовленість цілями, завданнями, інтересами та установками особистості здобувачів освіти.

Індивідуальні відмінності у мовній діяльності іноземною мовою, пов'язані з особливостями пам'яті учня. Пам'ять традиційно називають одним із основних компонентів лінгвістичних здібностей та найважливішим процесом, що забезпечує успішність оволодіння мовою. Результати досліджень вчених, свідчать про значне випередження розвитку пам'яті у старшому шкільному віці. В учнів 10-х класів починає грати велику роль образне осмислене запам'ятовування.

У практиці формування англомовної граматичної компетентності необхідно дотримуватися принципу активного оперування з навчальним матеріалом, що підлягає запам'ятовуванню. Причому якщо мимовільне запам'ятовування в учнів 10-х класів здійснюється при впливі нових, яскравих, емоційно значущих факторів і без заздалегідь поставленої мети, то у навчальному процесі корисно забезпечити такі умови, які б сприяли використанню цього виду запам'ятовування. При цьому необхідно враховувати взаємозв'язок довільного та мимовільного запам'ятовування мовного матеріалу.

Таким чином, граматику англійської мови – це складний для розуміння учнями мовленнєвий аспект. Для досягнення успіху у формуванні граматичної англомовної компетентності учнів 10-х класів, необхідно підбирати нові інтерактивні методи навчання, враховуючи психолого-педагогічні особливості учнів.

1.2 Поняття англомовної граматичної компетентності

В умовах інтеграції України до світового та загальноєвропейського освітнього простору, вивчення іноземної мови стає потребою кожної особистості, яка зумовлена не лише економічними вимогами, але й необхідністю загального політичного та культурного розвитку.

Згідно з Програмою для загальноосвітніх навчальних закладів, основне призначення предмета «Іноземна мова»: «сприяти в оволодінні учнями уміннями і навичками спілкуватися в усній і писемній формах відповідно до мотивів, цілей і соціальних норм мовленнєвої поведінки у типових сферах і ситуаціях» [28, с. 2].

Проблема навчання граматичному аспекту іноземної мови традиційно є одним із пріоритетних завдань у теорії та практиці навчання іноземних мов. Однак аналіз науково-методичної літератури свідчить про те, що про проблеми, пов'язані з формуванням англомовної граматичної компетентності, лінгводидакти заговорили порівняно недавно. Завдяки актуальності цієї проблеми, вважаємо значним зупинитися на розгляді термінологічного аспекту граматичної компетентності.

У науковій літературі з методики навчання іноземних мов зустрічаються такі терміни як: «граматична компетентність», «англомовна граматична компетентність», «граматична комунікативна компетентність». Поняття комунікативної компетентності було введено Д. Хаймсом, який визначив її як притаманні людині знання і вміння успішного та ефективного спілкування [5, с. 5].

Незважаючи на те, що вчені розглядають дані поняття з різних точок зору і неоднозначно підходять до трактування терміна «граматична компетентність», можна виділити певні загальні положення, які об'єднують багатьох методистів і дозволяють визначитися з трактуванням поняття «англомовна граматична компетентність», її компонентним складом і змістом.

Граматична компетентність – це складова частина мовної компетентності, що входить, своєю чергою, до структури англомовної комунікативної компетентності [2, с. 358]. Будучи однією з субкомпетенцій англомовної комунікативної компетентності, граматична компетентність має на увазі, з одного боку, зв'язки та закономірності, які встановлюються між граматичними феноменами і концептами, що виражаються ними, а з іншого – можливостями взаємодії рідної та вивченої іноземної мови, за яких граматичні відносини позначають когнітивне, концептуальне світосприйняття представників цих мовних соціумів.

У зв'язку з цим, багато дослідників розглядають граматичну компетентність з позицій комунікативно-когнітивного підходу в англомовній освіті, при якій основа граматичної компетентності базується на двох основних типах механізмів: комунікативних, що сприяють оволодінню іношомовною мовною діяльністю, і когнітивних, що стимулюють процес концептуалізації, результатом якого є утворення англомовних концептів у свідомості того, хто навчається.

Отже, граматична компетентність має на увазі формування спеціальних граматичних когнітивних моделей, які зберігаються в свідомості окремо від смислових моделей і викликаються в процесі мовного спілкування згідно з «граматичними зобов'язаннями» смислових моделей.

Згідно з методичною літературою, граматична компетентність розуміється як: «знання граматичних елементів мови та вміння їх використовувати у мові». Граматична компетентність включає здатність розуміти та виражати певний зміст, оформляючи його у вигляді фраз та речень, побудованих за правилами даної мови (на відміну від механічного відтворення заучених зразків).

Таке розуміння граматичної компетентності передбачає наявність у її складі наступних компонентів:

– знання граматичних правил, які перетворюють лексичні одиниці на осмислене мовленнєве висловлювання;

– вміння та навички оперувати граматичними засобами та адекватно використовувати граматичні явища в англомовній мовній діяльності в різних ситуаціях спілкування для вирішення комунікативних завдань;

– здатність та готовність розуміти сенс висловлювань, оформляючи його у вигляді мовленнєвих висловлювань в усній та письмовій формах, сконструйованих за правилами мови.

Однак, ряд дослідників вказує на необхідність включення соціокультурної складової у структуру граматичної компетентності. Спираючись на позиції лінгвокультурологічного підходу, лінгводидакти відзначають значущість зв'язків між граматичним аспектом та культурою країни мови, що вивчається, тому що вони не тільки сприяють створенню когнітивної основи, а й формують картину світу носіїв іншої лінгвокультури у свідомості учнів, мінімізуючи помилки, спричинені відмінностями менталітету. У контексті даного підходу соціокультурний компонент граматичної компетентності є здатністю і готовністю учнів варіювати різні граматичні засоби в процесі комунікації.

Розглянемо більш детально визначення понять «граматична компетентність» та «англомовна граматична компетентність» у науковій літературі.

У роботах вітчизняних та зарубіжних вчених дані поняття трактуються по-різному. Н. Скляренко, дає таке визначення: «Грамматична компетентність – це здатність людини до коректного граматичного оформлення своїх усних і писемних висловлювань та розуміння граматичного оформлення мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок і знань та граматичної усвідомленості» [32, с. 15].

Щодо «англомовної граматичної компетентності», то одними вона розуміється як: «уміння використовувати лінгвістичну систему, відповідно і ефективно» [26; 5]. Іншими «англомовна граматична компетентність» визначається, як: «здатність реалізувати лінгвістичну компетентність в різних

умовах мовного спілкування з обліком соціальних норм поведінки та комунікативної доцільності висловлювання» [27; 10].

I. Мірошник у своєму дослідженні, стверджує, що: «...англомовна граматична компетентність розглядається як здатність до коректного граматичного оформлення своїх усних і писемних висловлювань...» [21, с. 100].

Отже, аналізуючи визначення понять вчених, структура англомовної граматичної компетентності розглядається у науковій літературі крізь призму теоретичного та мовного компонентів.

Таким чином, взявши за основу визначення «англомовної граматичної компетентності», які наведені вище, та беручи до уваги зміст навчання граматичній стороні мови, ми пропонуємо розглядати англомовну граматичну компетентність як здатність та готовність учнів розуміти та створювати граматично вірні висловлювання для здійснення особистісно значущої англомовної діяльності у різноманітних соціально детермінованих ситуаціях. В основі англомовної граматичної компетентності лежать граматичні знання, навички та уміння, а також способи роботи з ними, якими повинні володіти учні, як суб'єкти англомовного спілкування.

1.3 Форми та методи формування англомовної граматичної компетентності учнів 10-х класів на уроках англійської

Метою оволодіння іноземною мовою є набуття необхідного рівня навичок англомовної комунікації, достатніх для спілкування в певних сферах життя [20, с. 137].

Англомовна граматична компетентність (АГК) є складовою лінгвістичної (мовної) компетентності, яка, своєю чергою, входить у структуру комунікативної компетентності. Англомовна граматична компетентність забезпечує володіння словниковим складом мови та вміння об'єднувати лексичні одиниці в осмислені висловлювання за допомогою знання

граматичних правил оформлення мови та традиційно представляється як набір дидактичних одиниць у розділах лексики, граматики та фонетики.

Грамматична компетентність пов'язується зі знанням граматичних засобів та вмінням адекватно використовувати їх у мовленні. Вона передбачає:

- здатність розуміти і висловлювати певний зміст, оформляючи його у вигляді висловлювань, побудованих за правилами англійської мови;
- знання граматичних правил, які перетворюють лексичні одиниці на осмислене висловлювання;
- навички та вміння адекватно використовувати граматичні явища у мовній діяльності у різних ситуаціях спілкування для вирішення комунікативних завдань.

М. Шемуда, вказує, що: «Основною задачею в навчанні граматики є – навчити учнів практично користуватися нею в комунікативних цілях, а це означає оволодіти способами змінювати форми слів та поєднувати слова в реченні [37, с. 358].

Особливу роль в формуванні англомовної граматичної компетентності в учнів 10-х класів слід відвести виведеному знанню. По-перше, воно саме виводиться, а не виходить у готовому вигляді з того матеріалу, який здобувачі освіти отримують як вихідний, що дозволяє засвоїти граматичний матеріал індуктивним шляхом; по-друге, ґрунтуючись головним чином на мовних знаннях, воно дозволяє учням проаналізувати нові граматичні структури, зробити необхідні висновки.

У процесі формування та розвитку англомовної граматичної компетентності дуже важливим є етап формування мовних граматичних навичок, під якими розуміємо автоматизовані компоненти мовної діяльності, психофізіологічну основу яких становлять мовні (динамічні) стереотипи, що формуються у результаті постійного користування мовою, тобто у процесі набуття учнем індивідуального мовного досвіду. У своєму формуванні мовленнєві граматичні навички проходять кілька етапів. У науці існує кілька

класифікацій етапів формування граматичних навичок. Ми виокремлюємо такі етапи формування англомовної граматичної компетентності:

- сприйняття граматичного явища;
- імітація;
- підстановка;
- трансформація;
- репродукція.

Першу дію, яку робить учень з новим граматичним явищем – це сприйняття. Якщо у учня є потреба у цій граматичній формі, він намагається її запам'ятати. Звідси випливає, що у кожному занятті учень повинен виконувати конкретну пізнавальну операцію, яку б він хотів би реально здійснити, користуючись іноземною мовою. Кожне заняття має закінчуватися яким розумінням з боку учня того, які знання він набув і які нові мовні дії, які були недоступні йому на початку уроку, він може здійснювати.

Усвідомивши граматичну форму, учень здійснює спробу відтворити мовний зразок, імітуючи викладача. Імітація не передбачає жодної структурної зміни. Вправи, які виконує учень на цьому етапі, логічно назвати «імітативними». Однією з найважливіших умов осмисленої імітації у процесі спілкування є мовні настанови до вправ.

Наступна дія – це підстановка. Учень самостійно підставляє в одну й ту саму граматичну модель різні лексичні одиниці. Підстановка дозволяє учневі усвідомити узагальненість, універсальність граматичної моделі. Кожна вправа має складатися з 7-9 мовних зразків, так як науково доведено, що використання однотипної конструкції від семи до дев'яти разів забезпечує міцне її засвоєння [13; 25].

За підстановкою йде трансформація, тобто зміна засвоюваної граматичної форми відповідно до мовленнєвим завданням та нормами даної мови. Зміна може стосуватися порядку слів, кореневих голосних, суфіксів, закінчень тощо.

Наступна дія – репродукція – передбачає самостійний продукт (висловлювання з 5-7 фраз) щодо проблеми використання даної граматичної

форми. Необхідно підкреслити, що важливою умовою міцності формування граматичної навички є правильний добір вправ. Вченими встановлено, що людиною легше і міцніше засвоюється те, що входить у її діяльність, яка має бути не повторюваною, а різноманітною. Необхідно постійно тренувати учнів у справжній англомовній мові, дотримуючись вимог її новизни та продуктивності, а також безперекладного розуміння її змісту.

Іншою важливою умовою ефективного формування англомовної граматичної компетентності є різноманітність обставин, ситуацій та завдань. За цієї умови спрацьовує принцип новизни. Щоразу нові завдання, установки і сам матеріал, як мотивують учня виконувати різні дії, так й сприяють становленню такої якості як гнучкість, тобто здатність навички «включатися» у новій ситуації, здатність функціонувати на новому матеріалі. Вчені стверджують, що здобувачами освіти запам'ятовується те, що має певне значення. Причому, якщо вся увага спрямована на зміст чи мету висловлювання, то мовні засоби запам'ятовуються підсвідомо. Звертаючи увагу учнів під час виконання вправи на сенс висловлювання, ми сприяємо мимовільному запам'ятовуванню граматичної форми.

Формування англомовної граматичної компетентності учнів 10-х класів тісно пов'язане з формуванням когнітивних навичок. Когнітивні навички – це ментальні можливості, за допомогою яких людина обробляє зовнішні стимули, тобто вхідну інформацію таких завдань, які стимулюють розвиток когнітивних процесів.

Структуру англомовної граматичної компетентності, крім знань і навиків, становлять ще й певні вміння. Вважаємо, що це три групи умінь:

- 1) риторичні вміння, що забезпечують іншомовне спілкування у різних ситуаціях;
- 2) металінгвістичні вміння, які забезпечують активне використання іноземної мови;
- 3) загальнонавчальні вміння, до складу яких входять:

- конструктивні вміння, пов'язані з відбором та організацією навчального матеріалу;
- організаторські вміння, пов'язані з організацією діяльності;
- гносеологічні або дослідницькі вміння.

Методика роботи з формування англомовної граматичної компетентності в учнів 10-х класів має на увазі поєднання традиційних та альтернативних методів навчання іноземної мови у освітньому закладі. Як стверджує Н. Карпенко: «введення граматичного явища реалізується у процесі знайомства з правилом та прикладами, тренування включає виконання ізольованих формальних операцій (вправи на підстановку, розкриття дужок, перефразування речень, пошук та виправлення помилок і т. д.), мовленнєва практика організується на основі вправ на переклад» [15, с. 133].

Традиційні методи навчання забезпечують освоєння англомовного граматичного матеріалу у вигляді штучних навчально-мовленнєвих ситуацій. До альтернативних методів навчання належать:

- інтенсивний тренінг;
- проблемне навчання;
- метод проєктів,
- моделювання комунікативних ситуацій;
- дискусійні та ігрові методи;
- сучасні інформаційні технології та ін.

Розглянемо більш докладніше етапи формування англомовної граматичної компетентності в учнів 10-х класів.

Перший етап формування англомовної граматичної компетентності в учнів 10-х класів, спрямований на освоєння знань граматичних правил, призначених для правильного оформлення англомовного мовлення та створення орієнтовної основи для формування англомовних граматичних навичок у різних комунікативних ситуаціях. На цьому етапі здійснюється:

- презентація нового граматичного матеріалу,

- розкриваються його формальні ознаки та значення,
- фокусується увага здобувачів освіти на функціонуванні граматичної структури, що вивчається у типовому для неї мовному контексті.

Ознайомлення з новим граматичним матеріалом реалізується у навчально-мовленнєвих ситуаціях (наочність, іншомовний контекст, рольова гра, перекладні мовні засоби та ін.) через індукцію або дедукцію залежно від ступеня мовної успішності учнів 10-х класів.

Другим завданням цього етапу є первинне закріплення граматичного матеріалу, що вивчається, в мовних аналітичних вправах. Прикладами таких вправ можуть:

1. Порівняйте запропоновані ситуації та знайдіть загальне та різне у значенні граматичних форм.
2. Назвіть форми граматичного явища у наступних реченнях.
3. Назвіть функції граматичних форм у реченні.
4. Поясніть використання граматичних структур у наступних реченнях та перекладіть їх українською мовою.
5. Виберіть відповідну граматичну форму з кількох даних.
6. Проаналізуйте наведені приклади та сформулюйте правило вживання граматичного явища та ін. [1; 3; 17; 34].

Такого роду вправи сприяють розвитку аналітичного мислення учнів, їх здібності та готовності до генералізації та міжмовної трансференції.

На другому етапі формування англомовної граматичної компетентності, учень маніпулює граматичною структурою, що вивчається, в типових для її функціонування мовних ситуаціях. На цьому етапі актуалізується перенесення теоретичних знань у практичну англомовну діяльність, формування та закріплення граматичних навичок у вигляді варіювання умов спілкування, що потребують адекватного граматичного оформлення висловлювання. Для реалізації поставленої мети використовуються такі вправи:

1. Імітаційні вправи:
 - прочитайте речення за диктором;

- прочитайте речення хором/ланцюжком;
- перепишіть наступні речення, підкресливши граматичну форму та ін. [1; 3; 17; 34].

2. Підстановочні вправи:

- складіть речення, використовуючи таблицю підстановки;
- складіть речення із запропонованих слів;
- складіть речення за зразком;
- складіть речення, використовуючи таблицю;
- складіть діалог за аналогією;
- дайте відповідь на запитання за зразком та ін. [1; 3; 17; 34].

3. Трансформаційні вправи:

- складіть складнопідрядні речення з двох простих речень;
- перекладіть речення з української мови на англійську, використовуючи репліки у відповідь, дайте початкові фрази діалогу;
- перекажіть текст, використовуючи досліджувану граматичну структуру;
- передайте зміст діалогу/полілогу в монологічній формі, використовуючи граматичну форму та ін. [1; 3; 17; 34].

Мета етапу комунікативної практики – подальший розвиток та вдосконалення англомовних продуктивних та рецептивних граматичних навичок та можливої корекції тих, які були сформовані раніше, перехід від граматичних навичок до граматичних умінь. На цьому етапі переважають комунікативні завдання використання активізованого граматичного явища відповідно до мовної ситуації. Наведемо приклади вправ:

1. Прочитайте розповідь та інсценуйте діалог.
2. Використовуючи Інтернет-ресурси, проведіть заочну екскурсію містом/музеєм для іноземних гостей.
3. Прокоментуйте події головних героїв переглянутого фільму.
4. Прослухайте розповідь і поясніть, чому...

5. Використовуючи дані граматичні форми, придумайте завершення оповідання та ін.

Етап комунікативної практики сприяє систематизації вивченого граматичного матеріалу, зумовлюючи розвиток продуктивних та рецептивних граматичних навичок та умінь. Формування граматичної компетентності забезпечується комунікативними завданнями, що включають елементи реального спілкування, та завданнями творчого характеру.

Етап контролю та рефлексії передбачає вилучення та аналіз інформації про рівень сформованості граматичної компетентності учнів, а також їхню власну оцінку освоєного граматичного матеріалу.

Для отримання достовірних результатів використовуються контрольні завдання різного ступеня складності:

- тести;
- дебати;
- групові дискусії;
- ділові та рольові ігри;
- підготовка проєктів та ін.

Дані завдання дозволяють підходити до контролю рівня сформованості англomовної граматичної компетентності учнів 10-х класів.

Наведемо приклади контрольних завдань:

1. Виберіть правильну форму дієслова у наступних реченнях.
2. Підготуйте конкурс на найкраще знання граматики.
3. Складіть питання для граматичної вікторини.
4. Підготуйте презентацію граматичної теми, використовуючи комп'ютерну програму Power Point.
5. Підготуйте та проведіть тест з вивченого граматичного матеріалу. Виправте та прокоментуйте помилки [1; 3; 17; 34].

Таким чином, англomовна граматична компетентність ґрунтується на певних знаннях, навичках, вміннях учнів та здатності ефективно використовувати їх у комунікативному та навчальному процесі, що дозволяє

учням не тільки володіти іноземною мовою на рівні спілкування та адекватно вирішувати комунікативні завдання, а й професійно користуватися нею як засобом навчання.

1.4 Онлайн-платформа як інноваційний засіб формування англomовної граматичної компетентності учнів 10-х класів, її переваги та недоліки

Найбільшим викликом для світової спільноти останніх років стала пандемія, яка розпочалася 2019 року і так чи інакше вплинула на всі соціальні процеси, що відбуваються в сучасному світі. Учасники освітнього процесу всіх рівнів за умов часткових або тотальних локдаунів були змушені пристосовуватися до нового типу здобуття освіти – дистанційного навчання [33, с. 161]. Дана форма навчання також є дуже актуальною з початком російсько-української війни 2022 року.

На сучасному етапі розвитку, у нашій країні відбуваються суттєві зміни у національній політиці освіти. Це стає можливим лише за умови реалізації варіативності освітніх процесів, у зв'язку з чим виникають різні інноваційні типи та види технологій навчання, які потребують глибокого наукового та практичного осмислення.

Нововведення, або інновації, характерні для будь-якої професійної діяльності і тому, природно, стають предметом вивчення, аналізу та впровадження. Інновації власними силами не виникають, вони є результатом наукових пошуків, передового педагогічного досвіду окремих вчителів і цілих колективів.

Розглянемо поняття «інновація». Закон України «Про інноваційну діяльність», дає наступне визначення: «Інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери» [27, с. 1].

Інновація – це не будь-яке нововведення, а тільки те, яке серйозно підвищує ефективність чинної системи. Інновація в перекладі з грецької мови означає «оновлення, новизна, зміна» [7, с. 35]. Отже, інновація – це, з одного боку, процес реалізації, а з іншого – це діяльність із впровадження нового у певну соціальну діяльність.

Інновацію в освіті розглядають, як: «процес створення, поширення та використання нових засобів (нововведень) для розв’язання тих педагогічних проблем, які досі розв’язувалися по-іншому; як «актуальні, значущі та системні новоутворення, що виникають на основі різноманітних ініціатив та нововведень, що стають перспективними для еволюції освіти і позитивно впливають на її розвиток»; як: «продукти інноваційної освітньої діяльності, що характеризуються процесами створення, розповсюдження та використання нового засобу в галузі педагогіки та наукових досліджень [11, с. 212].

Сучасні інноваційні технології сьогодні є необхідною умовою інтелектуального, творчого та морального розвитку здобувачів освіти. «Розвиток» стає ключовим словом педагогічного процесу, сутнісним, глибинним поняттям навчання.

У своєму дослідженні Є. Кучко наводить класифікацію інновацій, які можна розділити за низкою ознак і виділити певні підрозділи у кожній з них [18, с. 61]. Виходячи з вищенаведеної класифікації, ми бачимо величезну різноманітність інновацій, застосовуваних у різних галузях науки та техніки, у тому числі і в освіті. Розповсюдженим інноваційним засобом для вивчення англійської мови є онлайн-платформа. Як зазначає О. Загородня: «Онлайн-платформи для вивчення іноземних мов, зокрема англійської мови, в сучасному світі є необхідною ланкою освіти...» [10, с. 284].

Розглянемо більш детально поняття «онлайн-платформа». Платформа для онлайн-навчання – це інформаційний простір, розміщений в мережі Інтернет, який є посередником між учнем та вчителем. Можна сказати, що це сполучна ланка, яка дозволяє максимально підвищити ефективність навчання через мережу Інтернет.

Усі навчальні матеріали, зберігаються на сервері або у хмарному сховищі. Програмне забезпечення платформи дозволяє вчителям налаштовувати курс так, як їм буде зручно, а учням забезпечує доступ до уроків.

Використання навчальних онлайн-платформ при формуванні англomовної граматичної компетентності учнів, дозволяє педагогам автоматизувати монотонні процеси, такі як відкриття доступу до занять, перевірка домашніх завдань, аналіз статистики, зворотний зв'язок з учнями тощо. Крім того, створений на платформі курс можна пройти декілька разів.

Додаткові функції, підвищують ефективність онлайн-платформ. Наприклад, ігрофікація підвищує мотивацію учнів до навчання, онлайн-тестування розвантажує викладача та дозволяє неупереджено оцінити знання учня.

Сучасні онлайн-платформи володіють усім набором функцій, необхідних для комфортного та якісного навчання:

1. Зручність зв'язку з учнем. Платформи для онлайн-навчання мають вбудовані засоби зв'язку між учнем і вчителем. Це можуть бути вбудовані чати або інтеграція платформи зі сторонніми месенджерами.

2. Автоматизація процесів. Основна функція платформи для онлайн-навчання – це оптимізація та автоматизація монотонних та рутинних процесів. Це і перевірка домашніх завдань, і розсилання нагадувань учням, і відкриття доступу до уроків, і багато іншого. Також, саме онлайн-платформа дозволяє учням автоматично переходити до наступного уроку після того, як вони виконали завдання за попередній.

3. Чіткий контроль школи. Сучасні платформи для онлайн-освіти дають змогу закладу освіти керувати ними через одне вікно браузера. Вчитель може редагувати уроки та домашні завдання, налаштовувати додаткові функції, контролювати кожен процес.

4. Координація. Хороша платформа для онлайн-навчання дає учням безліч функцій та можливостей для успішного навчання.

5. Доступність. Платформи одночасно виступають як сховище уроків у мережі Інтернет, так і системою, що дозволяє учню отримати доступ до них.

Список корисних функцій онлайн-платформ буде залежати від обраного нами сервісу та необхідності конкретної функції для досягнення мети курсу.

У своєму дослідженні В. Вострікова виділяє форми роботи в навчальній онлайн-платформі: «вони можуть бути різними – індивідуальними, груповими, парними» [6, с. 154].

Успішне використання онлайн-платформ залежить від ряду чинників, які визначили вчені Глік та Фенг, здійснивши дослідження із 115 000 респондентами, а саме:

- вдало спланований онлайн-курс;
- чітко визначені обов'язки вчителя;
- попереднє навчання орієнтуванню у курсі для вчителя та учнів;
- систематичне оцінювання вчителів;
- включення до курсу ряду автоматичних інструментів для оцінювання та самооцінювання [12, с. 246].

При використанні платформи рекомендується обов'язково проводити тест із загальної комп'ютерної обізнаності учнів та за необхідності радити курси для покращення володіння комп'ютером загалом та користуванні онлайн-програмами зокрема.

Онлайн-платформи при формуванні англомовної граматичної компетентності в учнів 10-х класів надають цілий ряд вправ з англійської мови, що сприяє формуванню лексичних та мовних навичок у здобувачів освіти.

Серед найвідоміших онлайн-платформ для формування англомовної граматичної компетентності в учнів старшої школи, виділимо:

- BBC Learning English;
- Simpler;
- LinguaLeo;
- Duolingo;

- Memrise;
- Quizlet;
- Freerice;
- Learn English from British Council;
- Grammar Bytes;
- 5 Minute English;
- FluentU;
- English Grammar 101;
- Alison Grammar Courses;
- Edufind's English Grammar Guide;
- Oxford English Grammar Course;
- Daily Grammar;
- English Club;
- Grammarly Handbook;
- English Page.

При формуванні англомовної граматичної компетентності учнів 10-х класів, онлайн-платформа передбачає можливість отримання вчителем докладного звіту про результати виконання завдань кожним учнем у класі. У будь-який момент портал дозволяє дізнатися, скільки завдань виконали здобувачі освіти, коли, за скільки часу, які завдання та теми викликали найбільшу складність, скільки зроблено помилок, чи є прогрес.

Враховуючи результати роботи учнів, вчитель може:

1. Побудувати урок у класі в такий спосіб, щоб докладніше розібрати теми, із якими в дітей виникли труднощі;
2. У своєму обліковому записі формувати програму занять учнів, надсилаючи учням індивідуальні завдання до розділу «English grammar».

Учні займаються за допомогою онлайн-платформ і у позаурочний час. За виконанням вправ система «розмовляє» з учнем. Якщо він відповідає правильно, вона хвалить його і ставить наступне питання, а якщо неправильно

– ставить уточнюючі питання або підказує правильні відповіді для правильного засвоєння пройденого матеріалу, в такий спосіб не викликаючи в здобувачів освіти негативних емоцій, якщо вони не здатні виконати якесь завдання.

Завдання розроблені таким чином, щоб вивчення здійснювалося від простого завдання до складного, поступово та послідовно накопичувалися та закріплювалося. Найчастіше онлайн-платформи не дозволяють учням перейти до наступної теми, доки вони не освоють попередні.

Таким чином, в результаті вивчення іноземної мови в старшій школі за грамотно організованого процесу навчання, у учнів формується англомова граматична компетентність на високому рівні. Комбінація традиційних та мультимедійних інноваційних технологій у навчанні іноземній мові сприяє більш ефективному розвитку лексичних навичок учнів. Онлайн-платформи у свою чергу є додатковим стимулом до засвоєння нових знань. Особливості інформаційно-аналітичного забезпечення цифрових платформ, що дозволяють оперативно структурувати дані про результати виконаних учнями завдань, надають педагогу додаткову можливість швидкої діагностики успішності учнів, а також прогнозування та коригування наступного викладу навчального матеріалу.

Онлайн-платформи для вивчення англійської мови, в сучасному світі є необхідною ланкою освіти і самоосвіти сучасних здобувачів освіти. Звичайно, вони не можуть повністю замінити комунікацію з педагогом, але вони вдало доповнюють навчання новими можливостями, мобільністю, швидкістю інтеграції в іншомовне середовище, необтяжливим ігровим процесом опанування мовними явищами, чіткою ієрархією рівнів володіння мовою, автоматизованим тестуванням знань і прозорим відображенням навчального прогресу [10, с. 286].

На сьогоднішній день в освітній процес дедалі більше впроваджуються комп'ютерні технології, набирає популярності дистанційне навчання, а також змішане навчання, що передбачає поєднання традиційних методів із віддаленими онлайн-заняттями. Широкі можливості для розміщення

підручників, аудіо- та відеоматеріалів, проведення тестувань та отримання зворотного зв'язку між учнями та викладачами відкривають освітні онлайн-платформи MOOC (Massive Open Online Course). Розглянемо докладніше деякі з них [61].

На платформі EDX Courses зібрані курси від провідних вузів світу, у тому числі вузів, що увійшли до десятки світових лідерів – це Гарвардський університет, університет Берклі, Массачусетський Технологічний інститут та ін. Здобувачі освіти можуть знайти курс, що відповідає їх інтересам.

Розраховане на учнів з різних країн навчання ведеться переважно англійською мовою. Це дуже хороша можливість для учнів, які вивчають іноземну мову, попрактикуватися в читанні, аудіюванні та письмі, а також розвинути мовні навички та компетентності. Учні можуть пройти курс з будь-якої дисципліни, що їх цікавить, а також вибрати курс, що стосується саме вивчення мови як такої. На платформі EDX пропонуються курси з англійської мови та культури англomовних країн. Наприклад, курси English Grammar and Style, English Language and Composition, Principles of Written English, і навіть Shakespeare: On Page and in Performance, Poetry in America тощо [46].

Платформа FutureLearn надає можливість інтерактивного спілкування, перегляд відео та виконання контрольних завдань з пройденої теми, підвищує мотивацію учнів та їх рівень знань. З вивчення англійської мови та граматики FutureLearn пропонує курси Understanding language: Learning and Teaching, Exploring English: Language and Culture і т.д. [55].

Платформа Duolingo – найвідоміший у світі додаток для вивчення іноземних мов. Уроки проходять в ігровій формі. Рівень складності підвищується поступово: спочатку учні вивчають окремі слова, які пов'язані темою, а до кінця курсу учні вже працюють з цілими реченнями. Пройшовши певний курс, учень заробляє бали досвіду і зірки, таким чином користувачі програми змагаються між собою. Для багатьох перехід у нову лігу, конкуренція та здобуття досягнень – стають реальним стимулом до занять [43].

Однією з найвідоміших на сьогоднішній день освітніх платформ є платформа Coursera. Заняття проходять переважно англійською. У деяких випадках можна підключити субтитри іншими мовами. English Composition, First Year Composition 2.0 – приклади курсів Coursera з тренування навичок написання творів англійською мовою [39].

Розглянемо більш детально онлайн-платформи для формування англомовної граматичної компетентності:

1. Grammar Bytes. На сайті Grammar Bytes розміщено мініатюрні граматичні уроки та вправи, представлені в дуже зручному та доступному форматі. Інтерактивні вправи допоможуть учням перевірити свої навички на практиці, а ще є доступні пояснення до правил і правильні відповіді. Також цей сайт щодня публікує граматичні вправи у себе в Twitter.

2. 5 Minute English. На даній онлайн-платформі розміщуються відповіді на найпоширеніші питання, пов'язані з граматиною, і розібрано всі основні помилки. Дана онлайн-платформа є дуже корисною для здобувачів освіти [38].

3. British Council. Онлайн-платформа буде корисною для всіх учнів, які вивчають англійську мову, і особливо для тих, хто цікавиться британським варіантом мови. Тут зібрано просто величезну кількість інформації про всі граматичні правила та тонкощі. [61]

4. FluentU. Один із найкращих способів вивчення англійської граматики для здобувачів освіти, який полягає в розборі реальних мовних ситуацій. На онлайн-платформі FluentU учень отримає доступ до величезної бібліотеки відео англійською мовою, а також зрозумілими визначеннями та прикладами використання всіх слів [54].

5. English Grammar 101. English Grammar 101, влаштований так само, як і будь-який підручник граматики для учнів старшої школи. Кожен простий і зрозумілий урок (розділ) присвячений одній окремій темі, за ним слідує розділ із вправами, які допоможуть учню перевірити свої знання [50].

6. Edufind's English Grammar Guide. Дану онлайн-платформу складено дуже зручним чином. Правила викладені коротко, вони підкріплені безліччю практичних вправ [47].

7. Oxford English Grammar Course. Ця онлайн-платформа створювалась як додаток до підручників серії Oxford English Grammar. Втім, використовуючи даний ресурс, учні зможуть відточити свої навички володіння граматиною. Тут розміщується багато інтерактивних вправ, які допоможуть здобувачам освіти повністю, буквально досконально розібратися в кожному правилі [65].

8. Daily Grammar. Тут зібрано понад 400 уроків для формування англійської граматичної компетентності [40].

9. English Club – онлайн-платформа із уроками граматики. Контент цього сайту написаний у простій і легкій манері. Після деяких уроків на учнів чекатимуть тести, спеціальні підказки та коментарі про найпоширеніші помилки, пов'язані з кожною темою [48].

10. Grammarly. Розділ Grammarly Handbook може виявитися винятково корисним для учнів старшої школи. Цей сайт є величезною добіркою правил, фактів і порад, пов'язаних з будь-якою граматичною темою. Коментарі та пояснення написані в сучасному публіцистичному стилі: дуже особисто та дуже докладно (цілі абзаци замість скупих рядків). Так як на цьому сайті пояснюються більш просунуті аспекти володіння мовою, він стане безцінним ресурсом для здобувачів освіти [57].

11. English Page. На даній онлайн-платформі зібрані одні з найкращих вправ на граматику. Тут учням потрібно не просто вибрати правильну відповідь зі списку, а написати її самим. Такий підхід змусить здобувачів освіти не просто запам'ятовувати правила, а й активно застосовувати їх на практиці. Крім того, на сайті розміщено розділи з правилами граматики та безліччю прикладів [53].

12. MyEnglishLab. Пропонує низку інтерактивних видів діяльності, практичних завдань та контрольних робіт, що інтегруються з програмою практичного курсу англійської мови та допомагають підвищити мотивацію

здобувачів освіти до вивчення іноземної мови, залучити до навчального процесу [62].

13. Edmodo. Це безкоштовна освітньо-технологічна платформа, яка використовується для оптимізації процесу навчання. У деяких навчальних сферах Edmodo використовують для створення вікторин, граматичних завдань, опитувань для підвищення рівня самостійності та впевненості учнів, Edmodo також використовують для заохочення здобувачів освіти практикувати свої знання з іноземних мов, а також правопис та граматику [8, с. 42].

В даний час освітні онлайн-платформи набирають все більше оборотів, будучи одним з найновіших і найперспективніших напрямів в освіті в цілому та у вивченні іноземних мов зокрема. Варто відзначити, що більшість онлайн-платформ надають безкоштовний доступ до курсів провідних вишів світу, що дає можливість здобути високі знання.

Протягом останніх десятиліть процес комп'ютеризації отримав найширше застосування практично у всіх сферах діяльності. В умовах інтенсифікації різних процесів важко уявити сучасну освітню організацію без постійного доступу в мережу Інтернет.

Дистанційне навчання дозволило підійти до питання диференційованого навчання на більш якісній основі. За період дистанційного навчання було придбано колосальний досвід як навчати дистанційно, яким чином організувати зворотний зв'язок, які освітні платформи найкращі для навчання школярів. Як зазначає А. Колісніченко: «Серед багатьох переваг онлайн-навчання варто виділити ще одну – можливість одночасно працювати як з усіма учнями класу чи студентами групи, так і автономно з кожним окремо» [15, с. 149].

Основні цілі застосування онлайн-платформ при формуванні англomовної граматичної компетентності учнів:

- підвищення мотивації до вивчення англійської мови;
- підвищення ефективності засвоєння матеріалу;
- розвиток навичок самостійної роботи;

- розвиток навичок роботи у групах;
- розвиток лідерських якостей;
- розвиток уміння співпрацювати та працювати у команді.

Під час використання онлайн-платформ при формуванні англомовної граматичної компетентності учнів 10-х класів, вчені виділяють низку переваг та недоліків такого формату навчання. До переваг відносяться:

- учні безперервно підвищують свою майстерність, спілкуючись у спільнотах з іншими здобувачами освіти;
- на постійній основі відбувається взаємообмін ідеями та взаємна мотивація;
- мережа Інтернет пропонує великий вибір онлайн-платформ, освітніх сервісів;
- можливість навчатися у своєму темпі;
- індивідуальна траєкторія навчання;
- можливість творчого самовираження;
- навчання в комфортній обстановці;
- занурення у звичне для молоді віртуальне середовище і, як наслідок, усунення психологічного бар'єру в ситуаціях живого спілкування англійською мовою;
- унікальність отриманих знань – учні не просто вивчають базову програму, яку викладають школі, а й ознайомлюються з курсами зарубіжних лекторів, професіоналів, які подають якісну інформацію;
- широкий вибір способів навчання – учні завжди можуть зупинитися на якомусь одному методі вивчення мови (аудіо, відео тощо). Різноманітність матеріалів допомагає найкраще запам'ятовувати інформацію у будь-яких аспектах;
- актуальність знань – на відміну від звичайних програм навчання, онлайн-платформи для формування англомовної граматичної компетентності, завжди йдуть у ногу з часом і щороку оновлюються, доповнюючись

актуальними знаннями, які вчитель не завжди зможе подати у класичному варіанті навчання;

– аналізуючи рівень англомовної граматичної компетентності кожного учня окремо, можна отримати вичерпну інформацію про його здібності, помилки і слабкі сторони. На основі цих даних вибудовуються схеми адаптивного навчання з індивідуальним підходом для підвищення ефективності та залученості до навчального процесу;

– онлайн-платформи сприяють взаємодії учнів із різних країн, покращують запам'ятовування інформації, підвищують її доступність;

– гейміфікація. Ігрова галузь на сьогоднішній день неймовірно розвинена і з кожним роком продовжує своє зростання. В ігровій формі набагато легше запам'ятовується інформація. Це найперспективніша модель навчання для сучасних здобувачів освіти;

– використання штучного інтелекту. При використанні онлайн-платформ, штучний розум може успішно виконувати функції асистента та допомагати учням;

– зручність. Учні можуть отримувати доступ до онлайн-платформи з будь-якої точки світу. Учням не обов'язково бути прив'язаними до будь-якого місця, щоб отримати необхідні знання;

– сконцентрованість даних. Всі навчальні матеріали зібрані в одному місці, учням не доведеться шукати їх по всій платформі. Це значно економить час та сприяє більш швидкому навчанню. Учням також не потрібно носити з собою всі зошити та навчальні матеріали, все збережено та розсортовано у відведеному для кожного обліковому записі на онлайн-платформі;

– легкість використання. Якісно опрацьовані онлайн-платформи можуть похвалитися інтуїтивно-зрозумілим інтерфейсом, який не лише не перешкоджає навчанню, а й допомагає кращому вивченню інформації. Все систематизовано, не заважає сприйняттю, не напружує користувача. Хорошою платформою зручно та легко користуватися, з нею не виникає труднощів;

– індивідуальний підхід. За потребою для кожного учня розробляється свій особливий курс, який, звичайно ж, заснований на загальному для всіх плані, але доповнений та модифікований з урахуванням особливостей та потреб учня. Деякі аспекти можна змінювати навіть у процесі навчання. Лабільність процесу допомагає підвищувати ефективність навчання;

– всебічний моніторинг успішності. На онлайн-платформі можна зберігати всі пройдені матеріали, всі результати завдань, відео. Учень має доступ до даних файлів і може повторити потрібний відрізок програми. Отримані відомості постійно перевіряються вчителем, відеозаписи уроків, що зберігаються, можуть стати хорошим матеріалом для прокладання подальшого курсу навчання: так можна коригувати помилки, підтягувати слабкі сторони учня. Аналізуючи динаміку навчання, здібності учня, вчитель може розуміти, чого не вистачає в курсі, а які теми можна пропустити;

– реалізація принципу PBL. На сучасних онлайн-платформах часто застосовується метод «problem-based learning» – постановка конкретної задачі та її систематичне рішення. У рамках вивчення іноземної мови це застосовно для вузькоспрямованого мозкового штурму по певній темі: наприклад, якщо потрібно придумати асоціативний ряд до заданого слова або швидко скласти промову для виступу на публіці. Відбувається ніби занурення в ситуацію, в якій задана одна вузька тема, і відповіді на запитання потрібно короткостроково [9; 11; 23; 30; 36].

Виділимо основні недоліки використання онлайн-платформ при формуванні англомовної граматичної компетентності у учнів 10-х класів:

- відсутність технічних можливостей;
- контроль за навчанням дітей тут не такий, як у звичайній школі;
- недостатня комп'ютерна грамотність;
- відсутність навичок самоорганізації у учнів;
- немає фізичної взаємодії «вчитель – учень»;

– ніхто не застрахований від випадків з поломкою техніки, зникненням сигналу мережі або іншими технічними чи людськими факторами. Але такі ситуації можуть стати суттєвим мінусом, особливо у випадках, коли учням терміново потрібно зробити якесь завдання, не вибившись із графіка [9; 11; 12; 23; 30; 36].

Таким чином, проаналізувавши всі переваги та недоліки використання онлайн-платформ при формуванні англомовної граматичної компетентності у учнів 10-х класів, нами було визначено, що недоліків значно менше, ніж переваг, тому онлайн-платформи вважаємо як найбільш гнучкий і перспективний спосіб формування англомовної граматичної компетентності учнів 10-х класів.

2 ДОСЛІДНА РОБОТА З ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ОНЛАЙН- ПЛАТФОРМ В УЧНІВ 10-Х КЛАСІВ

2.1 Діагностика англомовної граматичної компетентності учнів 10-х класів

З метою перевірки ефективності розроблених нами рекомендацій щодо формування англомовної граматичної компетентності з використанням онлайн-платформ в учнів 10-го було організовано та проведено педагогічний експеримент відповідно до чинних вимог.

Наше дослідження проводилось на базі Хмельницької середньої загальноосвітньої школи I-III ступенів №13 імені М. К. Чекмана. В педагогічному експерименті взяли участь 20 учнів 10-го класу, яких було поділено на 2 групи: 10 учнів увійшли до експериментальної групи, 10 учнів залишилися у контрольній групі.

Експеримент включав такі фази:

- 1) організація експерименту;
- 2) реалізація експерименту;
- 3) констатація отриманих даних;
- 4) перевірка достовірності отриманих даних методами математичної статистики;
- 5) аналіз та інтерпретація результатів.

Спираючись на цілі формування англомовної граматичної компетентності учнів 10-го класу та враховуючи особливості організації навчання граматики на уроках англійської мови, ми висунули таку робочу гіпотезу: для активізації розвитку англомовної граматичної компетентності в учнів 10-го класу можна використати онлайн-платформи, а також авторський комплекс вправ.

Для перевірки гіпотези в ході проведення експерименту необхідно було вирішити такі завдання:

1) провести передекспериментальний зріз, щоб визначити вихідний рівень володіння англомовної граматичної компетентності десятикласниками для підтвердження належності експериментальних груп до однієї вибірки та для подальшого порівняння цього рівня з рівнем післяекспериментального навчання;

2) здійснити експериментальне навчання на основі розроблених нами рекомендацій;

3) провести післяекспериментальний зріз для визначення досягнутого рівня сформованості англомовної граматичної компетентності в десятикласників;

4) проаналізувати та інтерпретувати результати перед- та післяекспериментального зрізів;

5) сформулювати висновки щодо ефективності розроблених рекомендацій.

На констатувальному етапі експерименту ми розділили учнів на дві групи – контрольну та експериментальну (по 10 осіб у кожній). Було проведено передекспериментальний зріз в обох групах з метою визначення вихідного рівня сформованості англомовної граматичної компетентності.

Визначення рівня сформованості в десятикласників англомовної граматичної компетентності проводилося за критеріальною шкалою. Згідно з програмними вимогами до кожного з етапів навчання англійської мови у закладах середньої освіти визначають чотири рівні сформованості англомовної граматичної компетентності: початковий, середній, достатній, високий.

Загальна кількість балів за всі запропоновані завдання становила 20 балів. Відповідно, учень що отримував 20-18 балів – здобував високий рівень, 14-17 – достатній, 10-13 – середній, 1-9 – низький рівень.

Опрацювавши методичні рекомендації та вимоги до оцінювання англомовної граматичної компетентності нами були обрані критерії оцінювання граматичної компетентності для учнів 10-го класу.

Таблиця 2.1 – Критерії оцінювання граматичної компетентності

Критерій	Показник	Максимальний бал
Граматична правильність мовного оформлення	<ul style="list-style-type: none"> – знання правил вживання Past Simple & Present Perfect; – знання правил побудови речень. 	7
Відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації	<ul style="list-style-type: none"> – ідентифікація та диференціація ГС відповідно до ситуації мовлення (P.Simple & Pr.Perfect); – вибір граматичної структури відповідно до ситуації мовлення (Present Perfect Continuous). 	7
Самостійне використання ГС у мовленні	<ul style="list-style-type: none"> – оформлення ГС за нормами мови та її реалізацію в усному мовленні; – використання regular/irregular verbs в писемному мовленні. 	6

Таблиця 2.2 – Рівні та показники для оцінювання критерію «Граматична правильність мовного оформлення»

Рівень	Показник	Бали
Високий	Учень знає правила вживання P. Simple & Pr. Perfect і побудови стверджувальних / заперечних / питальних речень.	10-12

Продовження таблиці 2.2

Достатній	Учень знає правила вживання P. Simple & Pr. Perfect і побудови стверджувальних / заперечних / питальних речень, але допускає 2-3 помилки при використанні у мовленні.	7-9
Середній	Учень не знає правила вживання P. Simple & Pr. Perfect і допускає помилки (5-6) при побудові стверджувальних / заперечних / питальних речень.	4-6
Низький	Учень не знає правила вживання P. Simple & Pr. Perfect і допускає серйозні помилки при побудові стверджувальних / заперечних / питальних речень.	1-3

Таблиця 2.3 – Рівні та показники для оцінювання критерію: «Відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації»

Рівень	Показник	Бали
Високий	Учень вміє ідентифікувати та диференціювати ГС згідно з мовленнєвою ситуацією.	10-12
Достатній	Учень вміє ідентифікувати та диференціювати ГС згідно з мовленнєвою ситуацією, але допускає 2-3 помилки.	7-9
Середній	Учень не вміє ідентифікувати та диференціювати ГС та допускає 5-6 помилок при використанні в мовленнєвій ситуації.	4-6
Низький	Учень не вміє ідентифікувати та диференціювати ГС та допускає серйозні помилки при використанні в мовленнєвій ситуації.	1-3

Таблиця 2.4 – Рівні та показники для оцінювання критерію: «Самостійне використання ГС у мовленні»

Рівень	Показник	Бали
Високий	Учень самостійно може оформити ГС за нормами мови та реалізувати в усному та писемному мовленні.	10-12
Достатній	Учень допускає 2-3 помилки при оформленні ГС за нормами мови в усному та писемному мовленні.	7-9
Середній	Учень допускає значні помилки (5-6) при оформленні ГС за нормами мови в усному та писемному мовленні.	4-6
Низький	Учень допускає серйозні помилки при оформленні ГС за нормами мови в усному та писемному мовленні.	1-3

2.2 Система вправ для формування англомовної граматичної компетентності

В цьому підрозділі буде наведено систему вправ на основі онлайн-платформ для формування граматичної компетентності учнів 10 класу. Розглянемо завдання та тематики підручника англійської мови для 10 класу рівня стандарту автора О. Карпюк. Підручник було рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України (Наказ МОН молодьспорту від 31.05.2018 р. № 551).

Підручник включає в себе:

- Вправи на аудіювання;
- Вправи на формування вмінь групового спілкування;
- Вправи на формування вмінь парного спілкування;
- Письмові вправи;
- Домашнє завдання;
- Завдання на читання та розуміння тексту;
- Словникові роботи.

Також, до підручника розроблено робочий зошит, який містить завдання для кожного уроку. Підручник складається із десяти розділів, які проаналізовані в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз структури підручника

№ з/п	Розділ підручника	Характеристика
Starter		Розділ складається із вступу і пояснення, чому англійська мова є міжнародною мовою спілкування та важливість її вивчення.
Unit 1	People and Relationships	У розділі описується, що впливає на нашу особистість. Учні вивчають як розповісти про сім'ю, друзів, характер людини та про відносини між людьми.
Unit 2	Choose your Career!	У розділі описуються оголошення стосовно пошуку роботи. Учні вчаться писати резюме, розповідати про досвід роботи та робочі обов'язки.
Unit 3	Why Go to School?	У розділі описується про школу, що вона є місцем для навчання та розвитку соціальних навичок. Учні вивчають як розповідати про шкільне життя та майбутнє навчання в університеті.

Продовження таблиці 2.5

Unit 4	National Cuisine	У розділі описується про традиційні британські та українські страви. Учні вивчають як розповідати про національні традиції харчування, про свої звички в харчуванні та кулінарію.
Unit 5	Communication Technologies	У розділі описується про апаратне та програмне забезпечення комп'ютерів. Учні вивчають про інтернет-кафе та улюблені веб-сайти, про спілкування онлайн та віртуальну безпеку.
Unit 6	Is the Earth in Danger?	У розділі описується про стихійні лиха у країнах світу. Учні вивчають про природні небезпеки та як поводитися коли трапляється лихо.
Unit 7	The World of Painting	У розділі описується про художні традиції в Україні та живопис в Англії. Учні вивчають біографію про відомих художників, відвідування музеїв та галерей.
Unit 8	Do You Like Sports?	У розділі описується про молодь та спорт. Учні вивчають як розповідати про спорт та суспільство, особисте ставлення до спорту та враження від спортивних подій.

Продовження таблиці 2.5

Unit 9	Across State Systems	У розділі описується про Україну. Учні вивчають про політичні устрої країн світу, символи і свята держави та про суспільно-політичне життя України.
--------	----------------------	---

Отже, підручник складається із вступного розділу та дев'яти розділів – Units. Кожний розділ – це велика тема, наприклад, «People and Relationships» або «The World of Painting». Розрахований на проведення 64 уроків. Підручник налічує 256 сторінок, на кожній з яких присутні яскраві картинки та наглядні схеми. Починається підручник із короткого звернення до учня.

У таблиці 2.6 наведена характеристика кожного підрозділу, що пропонується у підручнику.

Таблиця 2.6 – Підрозділи підручника та їх характеристика

№ з/п	Підрозділ	Характеристика
1	Warm Up	Активізація раніше засвоєного лексично-граматичного матеріалу.
2	Focus on Reading	Розвиток навичок читання.
3	Develop Your Vocabulary	Розвиток лексичної компетентності.
4	Bild Up Your Grammar	Розвиток граматичної компетентності.
5	Focus on Listening	Формування навичок сприймання мовлення на слух.
6	Focus on Speaking	Розвиток комунікативних навичок.
7	Focus on Writing	Формування вмінь викладати свої думки в письмовому вигляді.

Продовження таблиці 2.6

8	Use Your Skills	Перевірка та закріплення набутих навичок.
9	Check Your English	Розділ розрахований на повторення вивченого матеріалу.

Отже, робота над темою розпочинається з активізації раніше засвоєного лексико-граматичного матеріалу. Це підрозділ «Warm-up», у якій учневі також дається приклад висловлювання.

Розвивати комунікативні навички допоможе підрозділ «Focus on Speaking».

Покращити граматичну компетентність допомагає підрозділ «Bild Up Your Grammar», в якій подані теоретичні засади та практичні завдання для відпрацювання отриманих теоретичних знань на практиці.

Кожна з тем включає в себе підрозділ «Focus on Reading» завдяки якому, учні набувають навичок читання та аналізу текстів іноземною мовою. Підрозділ включає в себе читання з витягом основної інформації, читання з розумінням основного змісту, читання з витягом всієї інформації (повної або детальної), розуміння текстів на рівні слова, сенсу, розуміння всієї інформації.

У підрозділі «Focus on Speaking» учень практикує усне мовлення з використанням та відпрацюванням лексико-граматичного матеріалу, який подається в юніті.

Підрозділ «Focus on Writing» – також важлива рубрика, яка знаходиться на одному рівні з усним спілкуванням. Невміння грамотно виразити свої думки при написанні свідчить про не достатнє формування мовної компетенції учня.

Підрозділ «Focus on Listening» має на меті розуміння іноземної мови на слух під час її вивчення.

Закінчується кожний розділ підрозділами «Use Your Skills» та «Check Your English», у яких учні закріплюють та узагальнюють вивчений матеріал, виконують вправи на повторення та оцінюють свій прогрес у вивченні англійської мови.

Проаналізувавши підручник, можна зробити висновок, що він підходить для навчання та вивчення англійської мови, структура підручника розроблена добре, але є недоліки, такі як: учні незацікавлені навчатися за цим підручником. Він для них є нудним та недостатньо вправи для вдосконалення основних компетентностей і тому, саме допоміжне використання онлайн-платформ стало мотивацією вивчати граматику англійської мови.

У цьому пункті нами буде наведено приклади вправ, які використовувалися під час уроків та були направлені для розвитку англомовної граматичної компетентності. Вправи підбиралися саме для розвитку критеріїв, які були наведені вище (див. таблицю 2.1). Учні були змотивовані до вивчення граматики англійської мови, зацікавлені під час виконання вправ, адже занурення у звичне для молоді віртуальне середовище і, як наслідок, усунення психологічного бар'єру в ситуаціях живого спілкування англійською мовою. І тому, можна вважати, що онлайн-платформи є найбільш гнучким і перспективним способом формування англомовної граматичної компетентності учнів 10-х класів.

Також, протягом навчання з використанням онлайн-платформ учні:

- підвищують свої знання та навички, спілкуючись у спільнотах з іншими здобувачами освіти та читаючи форуми своїх однолітків;
- відбувається взаємний обмін ідеями та взаємна мотивація навчання;
- Інтернет-простір пропонує великий вибір онлайн-платформ та освітніх сервісів;
- є можливість навчатися у своєму темпі;
- індивідуальна простір навчання
- можливість самовиражатися;
- навчання в комфортній обстановці.

На рисунку 2.1 та рисунку 2.2 наведено приклади вправи, де учень, використовуючи дієслово в дужках, доповнює текст відповідним граматичним часом. У цій вправі перевіряється граматична правильність мовного оформлення, тобто учень має знати правила вживання відповідних часів та відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації, тобто ідентифікувати та диференціювати ГС відповідно до ситуації мовлення.

Using the words in parentheses, complete the text below with the appropriate tenses, then click the "Check" button to check your answers.

Since computers were first introduced to the public in the early 1980's, technology (change) a great deal. The first computers (be) simple machines designed for basic tasks. They (have, not) much memory and they (be, not) very powerful. Early computers were often quite expensive and customers often (pay) thousands of dollars for machines which actually (do) very little. Most computers (be) separate, individual machines used mostly as expensive typewriters or for playing games.

Times (change) . Computers (become) powerful machines with very practical applications. Programmers (create) a large selection of useful programs which do everything from teaching foreign languages to bookkeeping. We are still playing video games, but today's games (become) faster, more exciting interactive adventures. Many computer users (get, also) on the Internet and (begin) communicating with other computer users around the world. We (start) to create international communities online. In short, the simple, individual machines of the past (evolve) into an international World Wide Web of knowledge.

Рисунок 2.1 – Приклад вправи з платформи englishpage.com

Using the words in parentheses, complete the text below with the appropriate tenses, then click the "Check" button to check your answers.

1. Judy: How long (be) in Canada?
Claude: I (study) here for more than three years.

2. I (have) the same car for more than ten years. I'm thinking about buying a new one.

3. I (love) chocolate since I was a child. You might even call me a "chocoholic."

4. Matt and Sarah (have) some difficulties in their relationship lately, so they (go) to a marriage counselor. I hope they work everything out.

5. John (work) for the government since he graduated from Harvard University. Until recently, he (enjoy) his work, but now he is talking about retiring.

6. Lately, I (think) about changing my career because I (become) dissatisfied with the conditions at my company.

Рисунок 2.2 – Приклад вправи з платформи englishpage.com

На рисунку 2.3 показаний приклад вправи, у якій учень розвиває критерій «Відповідності вибору ГС мовленнєвій ситуації», а саме вибір граматичної структури відповідно до ситуації мовлення. У цій вправі учень не тільки обирає правильно граматичний час, а й аргументує свій вибір згідно правилам.

Score: 0/0 0% [0%] Present perfect: simple or continuous R Turn Audio On See Answers ?

◦ Which of the alternative sentences below is the more likely in each case? Present Perfect 🔗
 ◦ Note: The alternative is also grammatically correct.

Q1.
 → **Has John told** you about the party next week? - No, I haven't seen him today.
 → **Has John been telling** you about the party next week? - No, I haven't seen him today.

Q2.
 → What **have you done** with my keys? - I haven't seen your keys.
 → What **have you been doing** with my keys? - I haven't seen your keys.

Q3.
 → **She's worked** in the garden all morning and she's still not finished.
 → **She's been working** in the garden all morning and she's still not finished.

Q4.
 → **I've worked** in the garden all day and now I'm tired.
 → **I've been working** in the garden all day and now I'm tired.

Q5.
 → How many biscuits **have you eaten**?
 → How many biscuits **have you been eating**?

Q6.
 → Why are you crying? - **I've cut** onions.
 → Why are you crying? - **I've been cutting** onions.

Q7.
 → **Has John told** you about the party next week? - No, we were talking about last weekend.
 → **Has John been telling** you about the party next week? - No, we were talking about last weekend.

Q8.
 → **They have built** the new road around the school for more than a year.
 → **They have been building** the new road around the school for more than a year.

Q9.
 → Teacher to student: **Have you done** your homework?
 → Teacher to student: **Have you been doing** your homework?

Q10.
 → How long **have you known** her?
 → How long **have you been knowing** her?

Рисунок 2.3 – Приклад вправи з платформи internationalschooltutors.de

На рисунку 2.4 зображено вправу для розвитку критерію «Граматична правильність мовного оформлення», де учень застосовує знання побудови речення в конкретну граматичному часі.

Present Perfect Progressive - Exercise

Complete the sentences in the present perfect continuous tense using the verbs given in the brackets.

1. It (rain) for hours.
2. Mike (collect) stamps since 1995.
3. Bob (play) tennis since he was seven.
4. I (wait) for the bus for 15 minutes.
5. How long your brother (play) guitar?
6. How long he (play) golf?
7. I (work) for this company for seventeen years.
8. How long it (rain)?
9. Mary (study) German for two years.
10. My grandparents (live) in that house since 1962.
11. My mother (cook) for 3 hours.
12. My sister (drive) since 1972.
13. Peter (live) in India since last month.
14. How long you (work) in the garden?
15. They (lie) in the sun for hours.

Рисунок 2.4 – Приклад вправи з платформи english-4u.com

На рисунку 2.5 приклад вправи з платформи Wordwall. Ця платформа використовувалася під час уроку для практики усного мовлення, а саме для розвитку критерію «Самостійне використання ГС у мовленні», де учень самостійно оформлює граматичний час за нормами мови та реалізовує в усному мовленні.

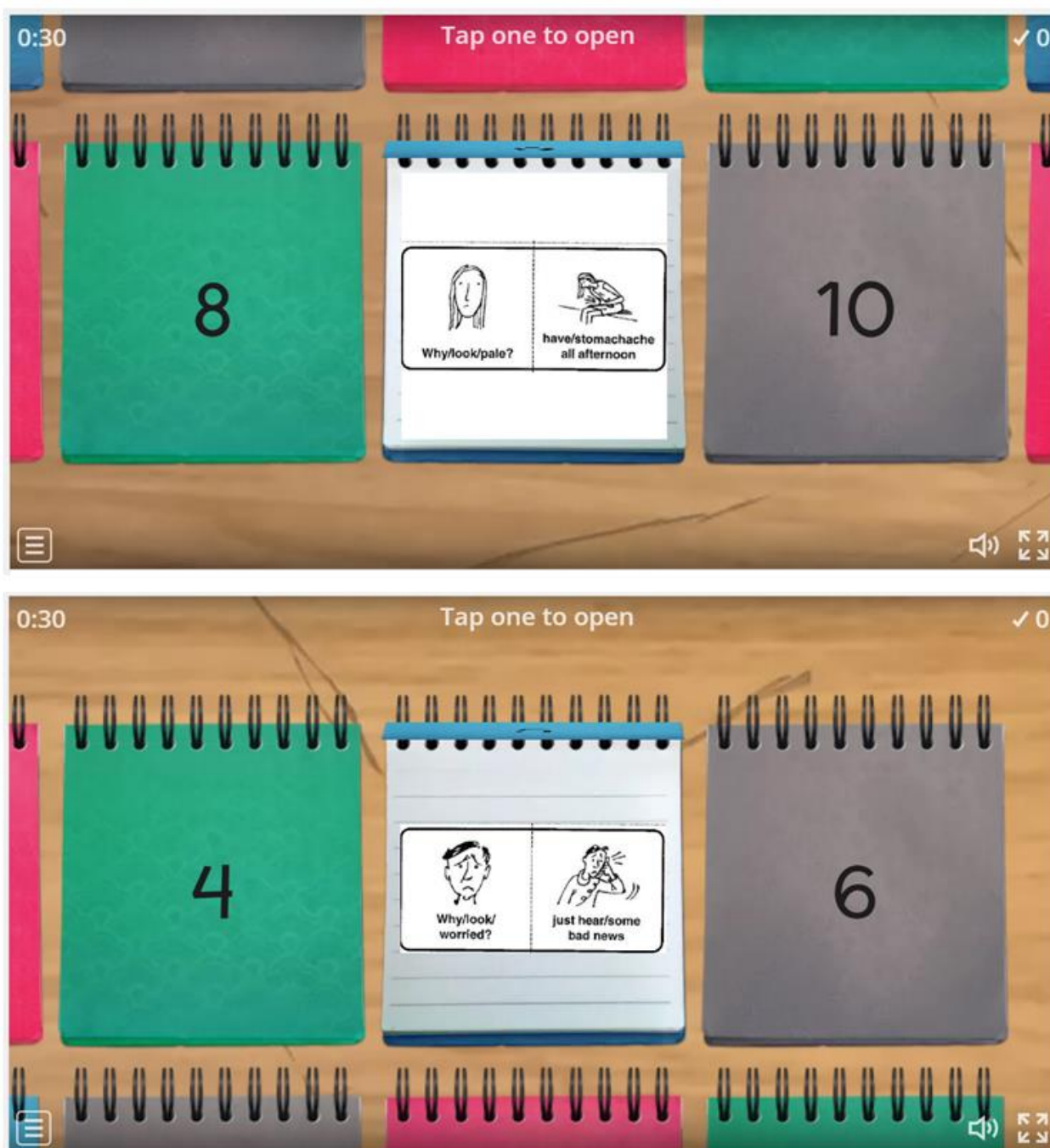

Рисунок 2.5 – Приклад вправи з платформи Wordwall

На рисунку 2.6 та 2.7 приклади вправ, що розвиває критерій «Граматична правильність мовного оформлення», а саме показник «Знання правил побудови речень». Тут учень актуалізує свої знання щодо граматичного часу та правил його формування.

Put the verbs into the correct form (present perfect progressive).

1. He (work) _____ in this company since 1985.
2. I (wait) _____ for you since two o'clock.
3. Mary (live) _____ in Germany since 1992.
4. Why is he so tired? He (play) _____ tennis for five hours.
5. How long (learn / you) _____ English?
6. We (look for) _____ the motorway for more than an hour.
7. I (live) _____ without electricity for two weeks.
8. The film (run / not) _____ for ten minutes yet, but there's a commercial break already.
9. How long (work / she) _____ in the garden?
10. She (not / be) _____ in the garden for more than an hour.

Рисунок 2.6 – Приклад вправи з платформи ego4u.com

Put the verbs into the correct form (simple past).

1. Last year I (spend) spent my holiday in Ireland.
2. It (be) _____ great.
3. I (travel) _____ around by car with two friends and we (visit) _____ lots of interesting places.
4. In the evenings we usually (go) _____ to a pub.
5. One night we even (learn) _____ some Irish dances.
6. We (be) _____ very lucky with the weather.
7. It (not / rain) _____ a lot.
8. But we (see) _____ some beautiful rainbows.
9. Where (spend / you) _____ your last holiday?

Рисунок 2.7 – Приклад вправи з платформи ego4u.com

На рисунку 2.8 зображено приклад вправи, де учні розвивають свої комунікативні навчки, а саме самостійно використовують ГС у мовленні. Учням дається одне речення у граматичному часі, їх завдання розповісти історію, яка базується на цьому одному реченні. При необхідності учні відповідають на питання, заданні однокласниками.

Рисунок 2.8 – Приклад вправи з платформи teach-this.com

На рисунку 2.9 приклад вправи для відпрацювання критерію «Граматична правильність мовного оформлення». Учні вдосконалюють вміння та знання правил побудови речень у граматичному часі.

Present Perfect Game 3

Instructions: Drag the words onto the yellow bar in the right order >

my someone stolen has just bicycle !

Check Hint Reset

Рисунок 2.9 – Приклад вправи з платформи englishclub.com

На рисунку 2.10 зображено вправу, в якій учні відпрацьовують вміння та актуалізують знання щодо regular/irregular verbs.

Fill in each column with the correct form of the given verb. Then check your work. Practice the ones you miss.

	Base	Regular Present Participle	Irregular Past Tense	Irregular Past Participle
?	seek	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
?	swing	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
?	choose	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
?	get	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
?	drink	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
?	swim	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
?	bring	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
?	ride	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Рисунок 2.10 – Приклад вправи з платформи englishgrammar101.com

Також, протягом експериментального навчання, використовувався ілюстративний матеріал, в якому учням наочно показувалися правила вживання граматичного часу. Використання таких таблиць полегшувало пояснення матеріалу, учні розуміли його вживання, під час виконання вправ могли пояснювати свій вибір ГС.

Present Perfect Continuous for past action continuing now

We use the Present Perfect Continuous tense to talk about **action** that started in the past and is continuing **now**. This is often used with **for** or **since**.

I have been reading for 2 hours.		
past	present	future
Action started in past.	Action is continuing now.	

Рисунок 2.11 – Приклад ілюстративного матеріалу з платформи englishclub.com

Present Perfect for change

We also use the Present Perfect to talk about a **change**, or **new** information:

I have bought a car.		
past	present	future
-	+	
Last week I didn't have a car.	Now I have a car.	

John has broken his leg.		
past	present	future
+	-	
Yesterday John had a good leg.	Now he has a bad leg.	

Рисунок 2.12 – Приклад ілюстративного матеріалу з платформи englishclub.com

2.3 Експериментальне дослідження використання онлайн-платформ при формуванні англомовної компетентності в учнів 10-х класів

Отож, учні після проходження передекспериментального зрізу знань набрали відповідну кількість балів, що дало нам змогу зробити певні висновки та сформувавши таблицю показників рівня сформованості англомовної граматичної компетентності учнів 10-х класів.

Таблиця 2.7 – Показники передекспериментального зрізу рівня сформованості англомовної граматичної компетентності учнів 10-х класів.

Рівні сформованості АГК	Кількість балів	Кількість учнів в КГ	Кількість учнів в ЕГ	Кількість учнів в КГ у %	Кількість учнів в ЕГ у %
Початковий	1-9	-	-	-	-
Середній	10-13	7	6	70%	60%

Продовження таблиці 2.7

Достатній	14-17	2	3	20%	30%
Високий	18-20	1	1	10%	10%
Разом		10	10	100%	100%

Проведене тестування та оцінювання дозволило зробити висновок, що 10% учнів в КГ та 10% учнів в ЕГ мали високий рівень сформованості, 20% учнів у КГ і 30% у ЕГ мають однаковий достатній рівень сформованості та 70% учнів в КГ та 60% учнів в ЕГ мали середній рівень. Початкового рівня сформованості в обох групах виявлено не було.

Із загальної кількості балів розрахованих на усі завдання (20 балів), 7 балів відводилося на перевірку рівня сформованості англомовної граматичної компетентності за критерієм «Граматична правильність мовного оформлення», 7 балів відводилося на перевірку за критерієм «Відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації», а ще 6 балів за критерієм «Самостійне використання ГС у мовленні». Звідси, для того щоб учень отримав високий рівень, він мав набрати 6-7 балів, достатній – 4-5, середній – 2-3, початковий – 1, та за критерієм «Самостійне використання ГС у мовленні» високий рівень 5-6 балів, достатній – 3-4, середній – 2, початковий – 1.

Таблиця 2.8 – Показники передекспериментального зрізу рівня сформованості в учнів англомовної граматичної компетентності за критеріями.

Рівні сформованості АГК за критеріями	Кількість балів	Кількість учнів в КГ	Кількість учнів в ЕГ	Кількість учнів в КГ у %	Кількість учнів в ЕГ у %
<i>Критерій - граматична правильність мовного оформлення критерій</i>					

Продовження таблиці 2.8

Початковий	1	-	-	-	-
Середній	2-3	7	6	70%	60%
Достатній	4-5	2	3	20%	30%
Високий	6-7	1	1	10%	10%
Разом		10	10	100%	100%
<i>Критерій - відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації</i>					
Початковий	1	-	-	-	-
Середній	2-3	6	5	60%	50%
Достатній	4-5	3	4	30%	40%
Високий	6-7	1	1	10%	10%
Разом		10	10	100%	100%
<i>Критерій - самостійне використання ГС у мовленні</i>					
Початковий	1	-	-	-	-
Середній	2	7	6	70%	60%
Достатній	3-4	2	3	20%	30%
Високий	5-6	1	1	10%	10%
Разом		10	10	100%	100%

Задля інтерпретації одержаних результатів та підтвердження їх надійності за формулою $K = Q/N$, де K – коефіцієнт навченості, Q – кількість балів, отриманих за правильно виконані завдання, N – максимальна кількість балів за тест було визначено коефіцієнт рівня сформованості у кожного учня англomовної граматичної компетентності за трьома виділеними критеріями. За нижчий задовільний рівень, за В. Безпальком, ми використали такий, де коефіцієнт навченості складає 0,7. Одержані результати дали можливість визначити середній коефіцієнт навченості в кожній групі: КГ – 0,66; ЕГ – 0,65 (таблиця 2. 9).

Проведені підрахунки виявили, що рівень сформованості англомовної граматичної компетентності в контрольній групі та експериментальній групі – недостатній і стали підставою для впровадження експериментального навчання.

Таблиця 2.9 – Середні показники передекспериментального зрізу рівня сформованості в учнів англомовної граматичної компетентності, в балах (за В. Безпальком)

Критерії оцінювання	Максимальний бал	Середній бал КГ	Середній бал ЕГ
Граматична правильність мовного оформлення критерій	7	4,29	4,14
Відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації	7	4,71	5
Самостійне використання ГС у мовленні	6	4,16	3,83
Середній бал		13,16	12,97
Максимальна кількість балів		20	20
Коефіцієнт навченості		0,66	0,65

Далі нами був здійснений формувальний етап експерименту, під час якого навчання в експериментальній групі проводилося з використанням онлайн-платформ для формування англомовної граматичної компетентності. Навчання в КГ відбувалося за допомогою традиційних методів та підходів.

Таблиця 2.10 – Показники післяекспериментального зрізу рівня сформованості англомовної граматичної компетентності в учнів.

Рівні сформованості АГК за критеріями	Кількість балів	Кількість учнів в КГ	Кількість учнів в ЕГ	Кількість учнів в КГ у %	Кількість учнів в ЕГ у %
Початковий	1-9	-	-	-	-
Середній	10-13	7	3	70%	30%
Достатній	14-17	3	5	30%	50%
Високий	18-20	0	2	0%	20%
Разом		10	10	100%	100%

Під час проведення контрольного етапу експерименту нами було здійснено післяекспериментальний зріз рівня сформованості англомовної граматичної компетентності в обох групах за аналогічною до передекспериментального зрізу схемою. У таблиці 2.10 та таблиці 2.11 були наведені відповідні показники рівня сформованості англомовної граматичної компетентності в контрольній та експериментальній групі.

Таблиця 2.11 – Показники післяекспериментального зрізу рівня сформованості в учнів англомовної граматичної компетентності за критеріями.

Рівні сформованості АГК за критеріями	Кількість балів	Кількість учнів в КГ	Кількість учнів в ЕГ	Кількість учнів в КГ у %	Кількість учнів в ЕГ у %
<i>Критерій - граматична правильність мовного оформлення</i>					
Початковий	1	-	-	-	-
Середній	2-3	6	4	60%	40%
Достатній	4-5	4	5	40%	50%
Високий	6-7	0	1	0%	10%

Продовження таблиці 2.11

Разом		10	10	100%	100%
<i>Критерій - відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації</i>					
Початковий	1	-	-	-	-
Середній	2-3	7	3	70%	30%
Достатній	4-5	3	5	30%	50%
Високий	6-7	0	2	0%	20%
Разом		10	10	100%	100%
<i>Критерій - самостійне використання ГС у мовленні</i>					
Початковий	1	-	-	-	-
Середній	2	7	3	70%	30%
Достатній	3-4	3	5	30%	50%
Високий	5-6	0	2	0%	20%
Разом		10	10	100%	100%

За аналогічною схемою було визначено середній коефіцієнт навченості в обох групах, що становив – 0,61 в контрольній групі, та 0,85 в експериментальній групі. Можемо зробити висновок, про недостатній рівень сформованості англомовної граматичної компетентності в контрольній групі, та достатній в експериментальній групі.

Таблиця 2.12 – Середні показники післяекспериментального зрізу рівня сформованості англомовної граматичної компетентності в учнів, в балах (за В. Безпальком)

Критерії оцінювання	Максимальний бал	Середній бал КГ	Середній бал ЕГ
Граматична правильність мовного оформлення критерій	7	4,42	5,57

Продовження таблиці 2.12

Відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації	7	4,14	6,42
Самостійне використання ГС у мовленні	6	3,57	5
Середній бал		12,13	16,99
Максимальна кількість балів		20	20
Коефіцієнт навченості		0,61	0,85

Далі наведемо таблиці для порівняння показників доекспериментального та післяекспериментального зрізів рівня сформованості англомовної граматичної компетентності в учнів обох груп (таблиця 2.13 та 2.14).

Таблиця 2.13 – Порівняльна таблиця показників доекспериментального та післяекспериментального зрізів рівня сформованості англомовної граматичної компетентності в учнів.

Рівні сформованості АГК	КГ				ЕГ			
	Початок експерименту		Кінець експерименту		Початок експерименту		Кінець експерименту	
	Абс. од	у %	Абс. од	у %	Абс. од	у %	Абс. од	у %
Початковий	-	-	-	-	-	-	-	-
Середній	7	70%	7	70%	7	70%	3	30%
Достатній	2	20%	3	30%	3	30%	5	50%
Високий	1	10%	0	0%	0	0%	2	20%
Разом	10	100%	10	100%	10	100%	10	100%

Таблиця 2.14 – Порівняльна таблиця результатів доекспериментального та післяекспериментального зрізів рівня сформованості англомовної граматичної компетентності в учнів за критеріями.

Рівні сформованості АГК за критеріями	КГ				ЕГ			
	Початок експерименту		Кінець експерименту		Початок експерименту		Кінець експерименту	
	Абс. од.	у %	Абс. од.	у %	Абс. од.	у %	Абс. од.	у %
<i>Критерій - граматична правильність мовного оформлення критерій</i>								
Початковий	-	-	-	-	-	-	-	-
Середній	7	70%	6	60%	6	60%	4	40%
Достатній	2	20%	4	40%	3	30%	5	50%
Високий	1	10%	0	0%	1	10%	1	10%
Разом	10	100%	10	100%	10	100%	10	100%
<i>Критерій - відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації</i>								
Початковий	-	-	-	-	-	-	-	-
Середній	6	60%	7	70%	5	50%	3	30%
Достатній	3	30%	3	30%	4	40%	5	50%
Високий	1	10%	0	0%	1	10%	2	20%
Разом	10	100%	10	100%	10	100%	10	100%
<i>Критерій - самостійне використання ГС у мовленні</i>								
Початковий	-	-	-	-	-	-	-	-
Середній	7	70%	7	70%	6	60%	3	30%
Достатній	2	20%	3	30%	3	30%	5	50%
Високий	1	10%	0	0%	1	10%	2	20%
Разом	10	100%	10	100%	10	100%	10	100%

Зважаючи на усі вище згадані підрахунки та таблиці, ми можемо побачити, що середній показник рівня сформованості англомовної граматичної

компетентності за критеріями був вищим за коефіцієнт навченості 0,7 (за В. Безпальком). Це означає, що розроблена нами методика та система використання онлайн-платформ є дієвою та може застосовуватися для формування англомовної граматичної компетентності.

Таблиця 2.15 – Порівняльна таблиця середніх показників доекспериментального та післяекспериментального зрізів рівня сформованості англомовної граматичної компетентності в учнів 10 класу, в балах (за В. Безпальком)

Критерії оцінювання	Максимальний бал	Середній бал КГ		Середній бал ЕГ	
		До експерименту	Після експерименту	До експерименту	Після експерименту
Граматична правильність мовного оформлення критерій	7	4,29	4,42	4,14	5,57
Відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації	7	4,71	4,14	5	6,42
Самостійне використання ГС у мовленні	6	4,16	3,57	3,83	5
Середній бал		13,16	12,13	12,97	16,99
Максимальна кількість балів		20	20	20	20
Коефіцієнт навченості		0,66	0,61	0,65	0,85

Перевіримо вірогідність отриманих результатів, використовуючи критерій χ^2 Пірсона.

Нехай H_0 експериментальна та контрольна вибірки за рівнем сформованості англomовної граматичної компетентності учнів за досліджуваним критерієм χ^2 однорідні. Альтернативна гіпотеза H_1 : експериментальна та контрольна вибірки різні за рівнем сформованості англomовної граматичної компетентності учнів за досліджуваним критерієм χ^2 .

Розрахуємо ввірогідність нашої гіпотези за наступною формулою:

$$\chi_{emn}^2 = N \times M \times \sum_{i=1}^L \frac{\left(\frac{n_i}{N} - \frac{m_i}{M} \right)^2}{\frac{n_i + m_i}{N + M}}$$

де N – загальна кількість учнів експериментальної групи ; M – загальна кількість учнів контрольної групи ; n_i – кількість учнів експериментальної групи (ЕГ), які мають середні бали за критеріями творчого (високого) (n_1), продуктивного (середнього) (n_2), репродуктивного (низького) (n_3) рівнів, m_i – кількість учнів контрольної групи (КГ), які мають середні бали за критеріями творчого (високого) (m_1), продуктивного (середнього) (m_2), репродуктивного (низького) (m_3) рівнів; L – шкала оцінювання, $L = 3$.

Для χ^2 -квдрат критерію рівні значущості оцінені за кількістю ступенів вільності ν , що обчислене за формулою:

$$\nu = (k - 1) \cdot (c - 1),$$

де k – кількість вибірок, стовпчиків (груп-2), s – кількість характеристик, за якими відрізняються вибірки, рядків (рівнів оцінювання-3).

Критичні величини $\chi_{кр}^2$ для рівнів значимості $P=0,05$ та $P=0,01$:

$$\chi_{кр}^2(0,05) = 5,991 \quad \chi_{кр}^2(0,01) = 9,21$$

Отже, нами була створена відповідна таблиця в Excel, що дало нам змогу обрахувати та перевірити результати нашого експериментального дослідження (рис. 2.13, 2.14 та 2.15).

За критерієм граматична правильність мовного оформлення $\chi^2 = 1,51$

За критерієм відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації $\chi^2 = 4,1$

За критерієм самостійне використання ГС у мовленні $\chi^2 = 4,1$

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	0	1	1				A1	Високий рівень КГ (КУ)	B1	Високий рівень ЕГ (КУ)	
2	4	5	9				A2	Середній рівень КГ (КУ)	B2	Середній рівень ЕГ (КУ)	
3	6	4	10				A3	Низький рівень КГ (КУ)	B3	Низький рівень ЕГ (КУ)	
4	10	10	20								
5	0,5	0,5	1								
6	4,5	4,5	9								
7	5	5	10								
8	-0,5	0,5	0								
9	-0,5	0,5	0								
10	1	-1	0								
11											
12											
13					1,511111		E13	Значення критерія Пірсона		5,991	
14											

Рисунок 2.13 – Проведення обрахунків вірогідності критерія «Граматична правильність мовного оформлення» за формулою Пірсона в таблицях Excel.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	0	2	2				A1	Високий рівень КГ (КУ)	B1	Високий рівень ЕГ (КУ)	
2	3	5	8				A2	Середній рівень КГ (КУ)	B2	Середній рівень ЕГ (КУ)	
3	7	3	10				A3	Низький рівень КГ (КУ)	B3	Низький рівень ЕГ (КУ)	
4	10	10	20								
5	1	1	2								
6	4	4	8								
7	5	5	10								
8	-1	1	0								
9	-1	1	0								
10	2	-2	0								
11											
12											
13					4,1		E13	Значення критерія Пірсона		5,991	
14											

Рисунок 2.14 – Проведення обрахунків вірогідності критерія «Відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації» за формулою Пірсона в таблицях Excel.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	0	2	2				A1	Високий рівень КГ (КУ)	B1	Високий рівень ЕГ (КУ)	
2	3	5	8				A2	Середній рівень КГ (КУ)	B2	Середній рівень ЕГ (КУ)	
3	7	3	10				A3	Низький рівень КГ (КУ)	B3	Низький рівень ЕГ (КУ)	
4	10	10	20								
5	1	1	2								
6	4	4	8								
7	5	5	10								
8	-1	1	0								
9	-1	1	0								
10	2	-2	0								
11											
12											
13					4,1		E13	Значення критерія Пірсона		5,991	
14											

Рисунок 2.15 – Проведення обчислень вірогідності критерія «Самостійне використання ГС у мовленні» за формулою Пірсона в таблицях Excel.

Дана перевірка дає підставу прийняти альтернативну гіпотезу H_1 і доводить, що учні експериментальної групи мають вищий рівень знань, ніж учні контрольної групи.

Відтворимо отримані результати дослідження рівня сформованості англomовної граматичної компетентності на діаграмі (рисунок 2.16)

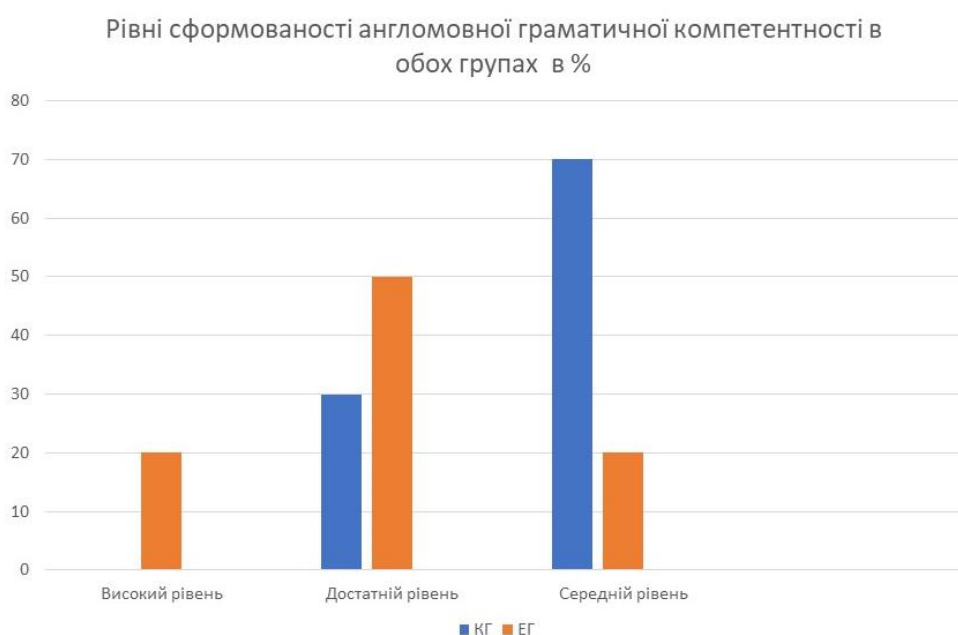

Рисунок 2.16 – Порівняння рівнів сформованості англomовної граматичної компетентності в КГ та ЕГ після проведення експерименту.

Отже, проведення дослідження доводить, що учні експериментальної групи дійсно мають кращий рівень сформованості граматичної компетентності, а це означає, що вони вміють правильно використовувати правильні та неправильні дієслова, вміння використовувати відповідний граматичний час до мовленнєвої ситуації, знання правил вживання та правил побудови речень до відповідної ГС.

Можемо зробити висновок, що наша методика формування англomовної граматичної компетентності з використанням онлайн-платформ є дієвою та може бути впроваджена в освітній процес.

ВИСНОВКИ

Проведене експериментальне дослідження забезпечило досягнення поставленої мети, а вирішення окреслених завдань дало змогу зробити такі висновки.

1. Досліджено та виявлено, що експериментальні дослідження вчених та аналіз наукової літератури свідчить про те, що навчання іноземної мови учнів значною мірою залежить від вікових особливостей психічного розвитку. Граматичні можливості учнів 10-х класів пов'язані з розпізнаванням різних елементів мови та членів речень, уловлюванням етимологічної структури англomовних слів та їх морфологічних особливостей, здатністю змінювати слова та структуру фрази згідно з правилами граматики та ін. Якщо освітнім закладом дотримуються урахування закономірностей розвитку психічної діяльності, то учні справляються з вимогами, які до них пред'являються.

2. Визначено, що поняття «Англomовна граматична компетентність» – це здатність та готовність учнів розуміти та створювати граматично вірні висловлювання для здійснення особистісно значущої англomовної мовної діяльності у різноманітних соціально детермінованих ситуаціях. В основі англomовної граматичної компетентності лежать граматичні знання, навички та уміння, а також способи роботи з ними, якими повинні володіти учні, як суб'єкти англomовного спілкування.

Формування англomовної граматичної компетенції в учнів 10-х класів проходить в декілька етапів: сприйняття граматичного явища; імітація; підстановка; трансформація та репродукція. Послідовність етапів та їх зміст сприяють підвищенню рівня сформованості граматичної компетенції та зростання ролі учня в англomовній комунікативній діяльності. Методика роботи з формування англomовної граматичної компетенції в учнів 10-х класів має на увазі поєднання традиційних та альтернативних методів навчання іноземної мови у освітньому закладі. Традиційні методи навчання забезпечують освоєння англomовного граматичного матеріалу у вигляді штучних навчально-

мовленнєвих ситуацій. До альтернативних методів навчання належать: інтенсивний тренінг; проблемне навчання; метод проєктів, моделювання комунікативних ситуацій; дискусійні та ігрові методи; сучасні інформаційні технології та ін.

Отже, стверджуємо, що англомова граматична компетенція є складною інтегративною освітою, яка базується на певних граматичних знаннях, навичках, вміннях та готовності адекватно та ефективно використовувати їх для вирішення комунікативних завдань.

3. Охарактеризовано та проаналізовано, що онлайн-платформи для вивчення англійської мови, в сучасному світі є необхідною ланкою освіти і самоосвіти сучасних здобувачів освіти. Платформа для онлайн-навчання – це інформаційний простір, розміщений в мережі Інтернет, який є посередником між учнем та вчителем. Можна сказати, що це сполучна ланка, яка дозволяє максимально підвищити ефективність навчання через мережу Інтернет. Усі навчальні матеріали, зберігаються на сервері або у хмарному сховищі. Програмне забезпечення платформи дозволяє вчителям налаштовувати курс так, як їм буде зручно, а учням забезпечує доступ до уроків.

Використання навчальних онлайн-платформ при формуванні англомовної граматичної компетентності учнів, дозволяє педагогам автоматизувати монотонні процеси, такі як відкриття доступу до занять, перевірка домашніх завдань, аналіз статистики, зворотний зв'язок з учнями тощо. Крім того, створений на платформі курс можна пройти декілька разів. Додаткові функції, підвищують ефективність онлайн-платформ. Наприклад, ігрофікація підвищує мотивацію учнів до навчання, онлайн-тестування розвантажує викладача та дозволяє неупереджено оцінити знання учня.

Серед сучасних онлайн-платформи для формування англомовної граматичної компетентності, виділимо: Grammar Bytes; 5 Minute English; British Council; FluentU; English Grammar 101; Edufind's English Grammar Guide; Oxford English Grammar Course; Daily Grammar; English Club; Grammarly; English Page тощо. На даних онлайн-платформах зібрано низку інтерактивних

видів діяльності, практичних завдань та контрольних робіт, що допомагають підвищити мотивацію здобувачів освіти до вивчення іноземної мови, залучити до навчального процесу.

4. Аналіз результатів доекспериментального та післяекспериментального зрізів дав змогу зробити висновок, що формування англomовної граматичної компетентності з використанням онлайн-платформ є ефективним засобом навчання. Учні стають більш вмотивовані до вивчення граматики англійської мови, підвищується ефективність засвоєння матеріалу, також розвиваються навички самостійно роботи та роботи в групі.

На початку експерименту, загальний коефіцієнт навченості в контрольній групі склав 0,66. Наприкінці, загальний коефіцієнт склав 0,61, що є менше ніж було на початку експерименту.

В експериментальній групі, на початку експерименту загальний коефіцієнт навченості склав 0,65, а на завершення експерименту, він склав 0,85.

Бачимо, що загальний коефіцієнт навченості в експериментальній групі зріс та є більшим ніж на початку експерименту. Також він суттєво більший ніж в контрольній групі, що доводить, що навчання з використанням онлайн-платформ є ефективним.

Проведення експерименту доводить, що учні експериментальної групи дійсно покращили рівень сформованості граматичної компетентності, а це означає, що вони вміють правильно використовувати правильні та неправильні дієслова, вміння використовувати відповідний граматичний час до мовленнєвої ситуації, знання правил вживання та правил побудови речень до відповідної ГС.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ

1. Англійська граматики в таблицях і схемах. 5-11 класи, до ДПА, ЗНО. – Харків : Торсінг, 2020. – 112 с.
2. Апалат Г. Ефективність використання відеоматеріалів на уроці англійської мови в старшій школі / Г. Апалат, О. Максимова // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологія. – 2019. – Вип. 6. – С. 154-157.
3. Барановська Т. Граматики англійської мови : збірник вправ / Т. Барановська. – Київ : Логос, 2007. – 384 с.
4. Бойко Т. Веб-сайт як засіб розвитку комунікативної компетентності старшокласників під час навчання англійської мови / Т. Бойко // Рідна школа. – 2016. – № 10. – С. 25-27.
5. Булах І. Соціальний простір особистісного зростання сучасних підлітків // І. Булах // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського : зб. наук. праць. / ПДПУ імені К.Д.Ушинського. – Одеса, 2003. – Вип. 1-2. – С. 171-181.
6. Вострікова В. Навчальна онлайн-платформа як засіб самоосвітньої діяльності вчителя іноземної мови / В. Вострікова // Педагогічний альманах. – 2014. – Вип. 22. – С. 151-155.
7. Грубіч Д. Педагогічні інновації в освіті: поняття та сутність / Д. Грубіч // Педагогіка та психологія. – 2011. – Вип. 40(1). – С. 34-39.
8. Гунько Ю. Використання освітньо-технологічної платформи Edmodo як засобу формування англомовної граматичної компетентності учнів старших класів / Ю. Гунько, В. Куковська // Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія. – 2020. – Вип. 822. – С. 36-48.
9. Дольме М. Дистанційне навчання: переваги та недоліки / М. Дольме // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер : Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 3. – С. 80-85.

10. Загородня О. Онлайн-платформа для вивчення англійської мови як засіб дистанційного навчання / Ою Загородня. – 2021. – С. 284-286.
11. Зарівна О. Переваги та недоліки доцільності використання дистанційного навчання англійської мови / О. Зарівна // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна. – 2016. – Вип. 63. – С. 82-85.
12. Івлєва С. Формування міжкультурної мовної компетентності іноземних студентів у форматі дистанційного навчання: недоліки та переваги / С. Івлєва // Наукові записки [Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова]. Серія : Педагогічні науки. – 2021. – Вип. 150. – С. 105-111.
13. Карпенко Н. Концептуальні підходи до формування англійської граматичної компетентності студентів I курсу факультету іноземних мов / Н. Карпенко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 111. – С. 133-136.
14. Кирпа А. Використання соціальної мережі Instagram у навчанні англійської мови учнів старшої школи / А. Кирпа // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2021. – Т. 86, № 6. – С. 52-69.
15. Колісніченко А. Вивчення англійської мови онлайн: дистанційне та змішане навчання / А. Колісніченко, В. Кобилянська // Викладання іноземних мов в Україні. – 2009. – С. 147.
16. Кузнецова Н. Дослідно-експериментальне навчання англійського діалогічного мовлення обдарованих учнів старшої школи / Н. Кузнецова // Наука і освіта. – 2013. – № 6. – С. 154-158.
17. Кузнецова О. Англійська граматики в таблицях. / О. Кузнецова. – Київ : Арій, 2018. – 176 с.
18. Кучко Є. Інноваційні соціальні технології / Є. Кучко // Всесвітня енциклопедія. – 2001. С. 415-416.
19. Лавріненко В. Психологічні особливості становлення смислової сфери підлітків / В. Лавріненко // Психологія і особистість. – 2003. – С. 59-74.

20. Маркобок Ю. Використання автентичних матеріалів для формування комунікативної та соціокультурної компетентності старшокласників на уроках англійської мови / Ю. Маркобок // Таврійський вісник освіти. – 2014. – № 1(1). – С. 137-144.

21. Мірошник І. Поняття англомовної граматичної компетентності та особливості її реалізації в початковій школі / І. Мірошник // Молодий вчений. – 2018. – № 2.1. – С. 99-103.

22. Мосол Н. Психологічні аспекти професійного самовизначення старшокласників / Н. Мосол // Проблеми сучасної психології. – 2012. – № 1. – С. 108-112.

23. Олексієвець Д. Переваги та недоліки дистанційного навчання [Електронний ресурс] / Д. Олексієвець // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2013. – № 3. – С. 88-90.

24. Олійник Т. Інтернет-технології у навчанні старшокласників англійської мови / Т. Олійник, В. Афанасьєва // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 111. – С. 216-220.

25. Орловська Л. Психолінгвістичні передумови формування англомовної граматичної компетентності в усному мовленні [Електронний ресурс] / Л. Орловська // Теоретичні питання культури, освіти та виховання. – 2011. – № 43. – С. 96-99. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trkov_2011_43_28

26. Плотніков Є. Психолого-педагогічні передумови використання мультимедійних технологій у процесі формування англомовної рецептивної граматичної компетентності / Є. Плотніков // Теоретичні питання культури, освіти та виховання. – 2010. – № 42. – С. 163-166.

27. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. Дата оновлення: 05.12.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Textt> (дата звернення: 15.02.2022).

28. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Іноземна мова». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/1-inoz-st.pdf> (дата звернення 08.07.2022).

29. Психологія особистісного зростання підлітків: реалії та перспективи. / І. Булах: монографія. – Вінниця, ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. – 340 с.

30. Саволайнен Я. Вивчення іноземної мови дистанційно: переваги та недоліки / Я. Саволайнен // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. – 2018. – Вип. 47. – С. 151-154.

31. Савченко О. Дидактика початкової школи : підручник. / О. Савченко. – Київ : Абрис, 1997. – 416 с.

32. Склярєнко Н. Методика формування англomовної граматичної компетентності в учнів загальноосвітніх навчальних закладів / Н. Склярєнко // Іноземні мови. – 2011. – № 1. – С. 15-25.

33. Снітовська О. Викладання медичної термінології під час вивчення англійської мови в умовах дистанційного навчання за допомогою платформи для проведення онлайн-занять Zoom / О. Снітовська, Г. Царик // Інноваційна педагогіка. – 2021. – Вип. 31(1). – С. 161-164.

34. Ходаковська О. Англійська мова. 10 клас. До підручника О. Карпюк. / О. Ходаковська. – Київ : Ранок, 2020. – 80 с.

35. Чиханцова О. Структура та компоненти психологічної готовності учнів до вивчення іноземних мов у старших класах / О. Чиханцова // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами. – 2011. – № 8. – С. 174-182.

36. Шевчук Г. Дистанційне навчання у вищій школі: переваги, недоліки, перспективи / Г. Шевчук // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5 : Педагогічні науки: реалії та перспективи. – 2021. – Вип. 79(2). – С. 205-209.

37. Шемуда М. Формування англомовної граматичної компетентності: фактори впливу / М. Шемуда // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філологічна. – 2012. – Вип. 27. – С. 357-358.
38. 5 Minute English. URL: <http://www.5minuteenglish.com/> (дата звернення: 16.07.2022).
39. Coursera. URL: <https://www.coursera.org/> (дата звернення: 16.07.2022).
40. Daily Grammar. URL: <https://www.dailygrammar.com/> (дата звернення: 16.07.2022).
41. Dignen S. Grammar Practice for Intermediate Students / S. Dignen, B. Viney // Pearson Longman, 2007. – 191 p.
42. Dooley J. Grammarway 3 / J. Dooley, V. Evans // Express Publishing, 1999. – 272 p.
43. Duolingo. URL: <https://uk.duolingo.com/> (дата звернення: 26.07.2022).
44. Eastwood J. Oxford Practice Grammar / J. Eastwood // Oxford University Press, 2008. – 439 p.
45. Eufind's English Grammar Guide. URL: <https://www.ef.com/wwen/english-resources/english-grammar/> (дата звернення: 16.07.2022).
46. EDX Courses. URL: <https://www.edx.org/> (дата звернення: 14.07.2022).
47. Elbaum S. N. Grammar in Context 3 / S. N. Elbaum // National Geographic Learning, 2021. – 373 p.
48. English Club. URL: <https://www.englishclub.com/> (дата звернення: 16.07.2022).
49. English for Everyone: English Grammar Guide. Great Britain: Dorling Kindersley Limited, 2019. – 320 p.
50. English Grammar 101. URL: <https://www.englishgrammar101.com/> (дата звернення: 16.07.2022).

51. English 4U. URL: <https://www.english-4u.de/> (дата звернення: 01.10.2022)
52. English Grammar Online. URL: <https://www.ego4u.com/> (дата звернення: 29.09.2022)
53. English Page. URL: <https://www.englishpage.com/> (дата звернення: 16.07.2022).
54. FluentU. URL: <https://www.fluentu.com/> (дата звернення: 16.07.2022).
55. FutureLearn. URL: <https://www.futurelearn.com> (дата звернення: 26.07.2022).
56. Glick, D and Fang, L. (2010). Guidelines for Implementing Large-scale E-learning Solutions. In C. Ward (ed.) The Impact of Technology on Language Learning and Teaching: What, How, and Why. Singapore: Regional Language Centre, P. 246-259.
57. Grammarly. URL: https://www.grammarly.com/?q=spelling&affiliateNetwork=ho&utm_campaign=ST_ELLA&affiliateID=53341&utm_source=program (дата звернення: 16.07.2022).
58. How to Teach Grammar Online. URL: <https://ellii.com/blog/teaching-grammar-online-with-esl-library> (дата звернення: 03.09.2022)
59. Hymes D. On Communicative Competence / D. Hymes // C.J. Brumfit and K. Johnson (eds.) The Communicative Approach to Language Teaching. – London, 1989. – P. 5-27.
60. International School Tutors. URL: <https://www.internationalschooltutors.de/English/> (дата звернення: 01.10.2022)
61. Learn English Online. URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/> (дата звернення: 09.10.2022)
62. Massive Open Online Courses (MOOCs). URL: <https://www.mooc.org/> (дата звернення: 14.07.2022).
63. MyEnglishLab. URL: <https://www.pearson.com/english/digital-tools/myenglishlab.html> (дата звернення: 16.07.2022).

64. Nassaji H. Teaching Grammar in Second Language Classrooms Integrating Form-Focused Instruction in Communicative Context [Электронный ресурс] / H. Nassaji, S. Fotos // Routledge. – 2011. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.routledge.com/Teaching-Grammar-in-Second-Language-Classrooms-Integrating-Form-Focused/Nassaji-Fotos/p/book/9780415802055>. (дата звернення 19.09.2022).
65. Oxford English Grammar Course. URL: https://elt.oup.com/catalogue/items/global/grammar_vocabulary/oxford-english-grammar-course/?cc=global&sellLanguage=en (дата звернення: 16.07.2022).
66. Parrott M. Grammar for English Language Teachers / M. Parrott // Cambridge University Press. – 2000. – 470 p.
67. Selivan L. Lexical Grammar: Activities for Teaching Chunks and Exploring Patterns / L. Selivan // Cambridge University Press, 2018. – 244 p.
68. Scrivener J. Teaching English Grammar / J. Scrivener // Macmillan ELT. – 2010. – 287 p.
69. Teach-This. URL: <https://www.teach-this.com/> (дата звернення: 10.07.2022)
70. Thornbury S. How to Teach Grammar / S. Thornbury // Pearson Education. – 1999. – Режим доступа до ресурсу: <https://jonturnerhct.files.wordpress.com/2014/09/how-to-teach-grammar-scott-thornbury.pdf> (дата звернення: 19.09.2022)
71. Ur P. Grammar Practice Activities: A practical Guide for Teachers [Электронный ресурс] / P. Ur // Cambridge University Press. – 2006. – Режим доступа до ресурсу: <https://ia801007.us.archive.org/22/items/GrammarPracticeActivitiesAPracticalGuideForTeachersPennyUr/27251017-Grammar-Practice-Activities-A-Practical-Guide-for-Teachers-Penny-Ur.pdf> (дата звернення: 20.09.2022)
72. Woodward S. W. Fun with Grammar / S. W. Woodward // Prentice Hall Regents – the USA, 1997. – 354 p.

73. Wordwall. URL: <https://wordwall.net/community> (дата звернення: 15.10.2022)

ДОДАТОК А

Завдання для доекспериментального зрізу знань

1. Choose the Present Perfect or Past Simple.

- 1) I _____ (never / go) to Vienna.
- 2) My great great grandfather _____ (have) five sisters
- 3) He _____ (live) in Manila for a year when he was a student.
- 4) Oh no! I _____ (lose) my wallet!
- 5) _____ (you / see) Julie today?
- 6) At the weekend, they _____ (play) football, then they _____ (go) to a restaurant.
- 7) I _____ (read) six books this week.

2. Using the words in parentheses, complete the text below with the appropriate tenses, Present Perfect or Present Perfect Continuous

Robin: I think the waiter (forget) _____ us. We (wait) _____ here for over half an hour and nobody (take) _____ our order yet.

Michele: I think you're right. He (walk) _____ by us at least twenty times. He probably thinks we (order, already) _____.

Robin: Look at that couple over there, they (be, only) _____ here for five or ten minutes and they already have their food.

Michele: He must realize we (order, not) _____ yet! We (sit) _____ here for over half an hour staring at him.

Robin: I don't know if he (notice, even) _____ us. He (run) _____ from table to table taking orders and serving food.

Michele: That's true, and he (look, not) _____ in our direction once.

3. Look at the picture and try to tell the story in more detail with various tenses (each student has a different card with picture).

Рисунок А.1 – Завдання 3 доекспериментального зрізу знань

ДОДАТОК Б

Завдання для післяекспериментального зрізу знань

1. Using the words in parentheses, complete the text below with the appropriate tenses, Present Continuous or Present Perfect Continuous.

1) It (rain) _____ all week. I hope it stops by Saturday because I want to go to the beach.

2) *Sid:* Where is Gary?

Sarah: He (study, at the library) _____ for his German test on Wednesday. In fact, he (review) _____ for the test every day for the last week.

3) You look really great! (You, exercise) _____ at the fitness center?

4) Frank, where have you been? We (wait) _____ for you since 1 PM.

5) *Tim:* What is that sound?

Nancy: A car alarm (ring) _____ somewhere down the street. It (drive) _____ me crazy - I wish it would stop! It (ring) _____ for more than twenty minutes.

6) Joseph's English (improve, really) _____, isn't it? He (watch) _____ American television programs and (study) _____ his grammar every day since he first arrived in San Diego. Soon he will be totally fluent.

7) *Dan:* You look a little tired. (You, get) _____ enough sleep lately?

Michelle: Yes, I (sleep) _____ relatively well. I just look tired because I (feel) _____ a little sick for the last week.

Dan: I hope you feel better soon.

Michelle: Thanks. I (take, currently) _____ some medicine, so I should feel better in a couple of days.

2. For each situation, ask a question using the words in brackets.

- 1) You have a friend who is learning Arabic. You ask:
(how long / learn / Arabic?) _____
- 2) You have just arrived to meet a friend. She is waiting for you. You ask:
(wait / long?) _____
- 3) You see somebody fishing by the river. You ask:
(catch / any fish?) _____
- 4) Some friends of yours are having a party next week. You ask:
(how many people / invite?) _____
- 5) A friend of yours is a teacher. You ask:
(how long / teach?) _____
- 6) You meet somebody who is a writer. You ask:
(how many books / write?) _____
(how long / write / books?) _____
- 7) A friend of yours is saving money to go on a world trip. You ask:
(how long / save?) _____
(how much money / save?) _____

3. Look at the picture and try to tell the story in more detail with various tenses (each student has a different card with picture).

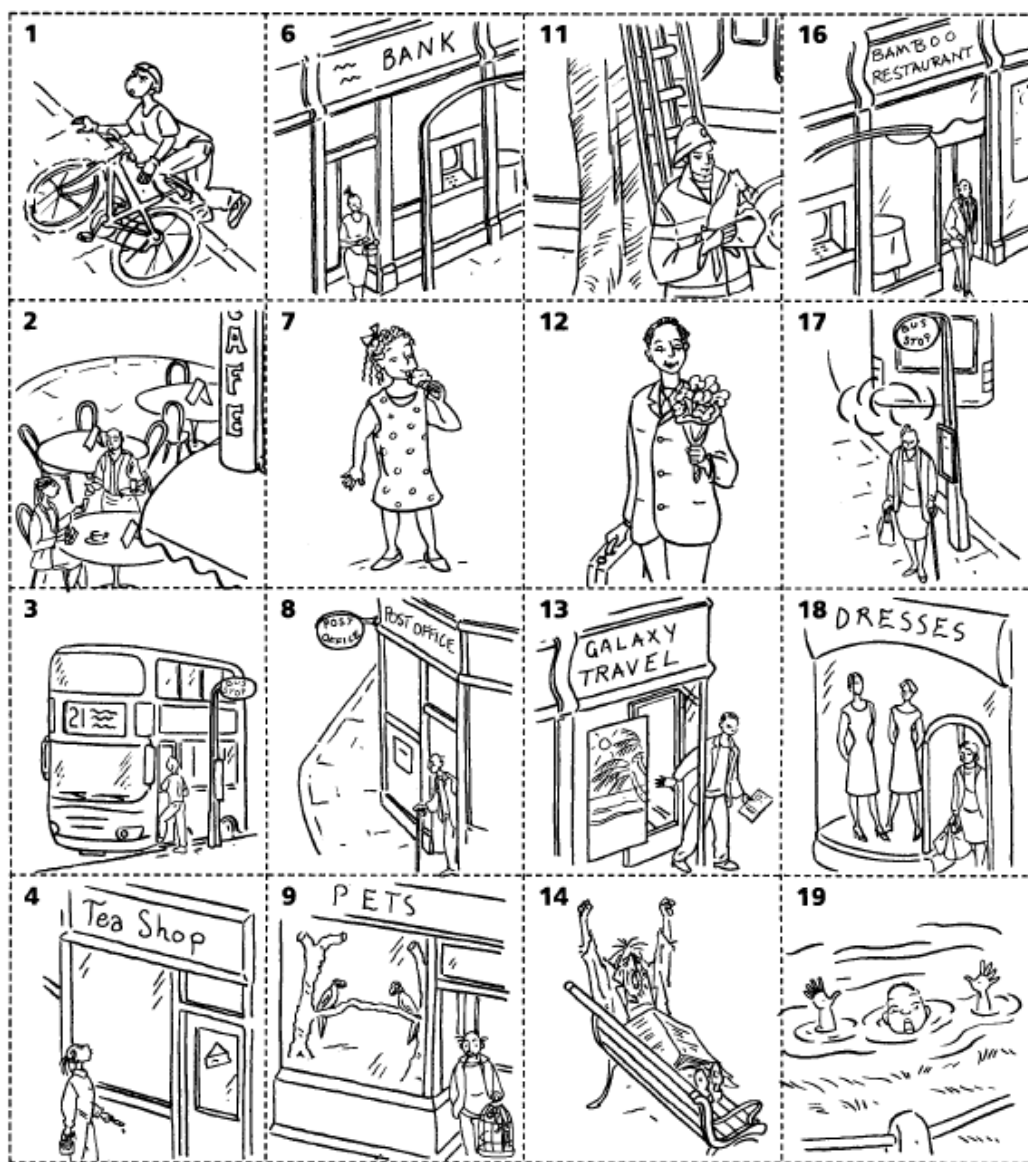

Рисунок Б.1 – Завдання 3 післяекспериментального зрізу знань